Поштарина плаћена у готову

НОВИ САД
недеља
5 маја
1940

Година VI
Бр. 106(1.491)

ДАН

Главни уредник: ЛАЗАР АЋАНАЦКОВИЋ

Независни информативни дневник
Излази сваког дана осим суботе недељом
Примерак 1 Д
Месечна претплата 36 д. за земљу 50 за иностранство
Оглаши по тарифи

Редакција и администрација Краља Александра 7. — Телефон: 21-05 — 21-06. Чековни рачун код Поштанске штедионице у Београду број 58.460 — Поштански фах број 123 — Рукописи и фотографије се не враћају.

У источни базен Средоземног Мора упућена су нова појачања савезничкој ратној флоти

У Александрију су стигле снажне претходнице савезничке флоте

Александрија је у стању потпуне приправности

Верује се да ће г. Рузвелт уложити напоре да спречи проширење рата на Средоземно Море

ЛОНДОН, 4 МАЈА. — (А. А.) НАРОЧИТИ ДОПИСНИК АГЕНЦИЈЕ РАЈТЕР УПУТИО ЈЕ У ЛОНДОН СЛЕДЕЋИ РАДИОГРАМ:

„ДОЛАЗАК САВЕЗНИЧКЕ ПОМОРСКЕ ЕСКАДРЕ, КОЈА ЈЕ СТИГЛА ЈУЧЕ ПОСЛЕ ПОДНЕ У АЛЕКСАНДРИЈУ, ПОТВРЂУЈЕ БРИТАНСКО УБЕЂЕЊЕ ДА ВЕЛИКА БРИТАНИЈА НИЈЕ САМО КАДРА, ВЕЋ И РЕШЕНА ДА БРАНИ СВОЈА ПРАВА У СРЕДОЗЕМНОМ МОРУ, АКО ТО БУДЕ БИЛО ПОТРЕБНО.“

Г. Рузвелт

Снажне претходнице савезничке флоте стигле су јуче у Александрију а ускоро се очекује долазак много јаче флоте.

Дуги низ ратних бродова одржава се сада на видику према александриској луци, а сазнање да су ово само извиднице једне веће поморске флоте пружа охрабрујућег ефекта у источном делу Средоземног Мора“.

Дописник Агенције Рајтер, који је једним извиђачким авионом британског краљевског ваздухопловства летео у сусрет ескадри, јавља да се она састоји од линиских бродова, крстарица и разарача, а да су такође стигле и подморнице са матичним бродовима.

Александрија, 4 маја. (А. А.) — Рајтер јавља:

Александрија, која је сада стратегиски много значајнија од Малте, налази се сада у стању потпуне приправности. Обалне и противавионске батерије спремне су за дејство. Летови војних авиона тренутно су обустављени, да би се поштедили апарати и људство за евентуални хитни позив. Отсуства војника и полицајаца су обустављена. Што се тиче других мера предострожности, заведена је такозвана пустињска стража, која је повезана телефонским линијама од западне египатске обале до делте Нила.

Г. РУЗВЕЛТ ЋЕ ИСПИТАТИ МОГУЋНОСТИ ЗАКЉУЧЕЊА ОПШТЕГ МИРА?

Њујорк, 4 маја. (А. А.) — Рајтер јавља.

Дописник „Дејли Њус“-а у Вашингтону предвиђа да ће г. Рузвелт уложити напоре да спречи проширење рата на Средоземно Море. Дописник сматра да се акција г. Рузвелта неће ограничити само на локализовање рата, него да ће Бела кућа сондирати Италију, Ватикан и друге неутралне земље да би се утврдило да ли има изгледа да се поведу преговори за закључење општег мира. На крају свог извештаја дописник вели да се у меродавним вашингтонским круговима сматра да би требало повести мирољубиву акцију пре него што цео европски континент загази у рат.

ПРОТИВРЕЧНЕ ВЕСТИ О ПРЕГОВОРИМА ЗА ПРИМИРЈЕ У ОБЛАСТИ ТРОНДЕЛАГА

Главни командант норвешке војске са својим штабом укрцао се са британским трупама и већ је пребачен у једно место у Норвешкој

Саопштава се да норвешки главни командант није никога овластио да преговара о закључењу примирја са Немцима

Лондон, 4 маја. — (А. А.) Рајтер јавља:

Пуковник г. Бек, командант норвешких трупа у области Тронделаг, (северно и јужно од Трондхјема), издао је наредбу у којој је саопштио своју намеру да са Немцима закључи локално примирје.

Шведске радиостанице, које саопштавају ову вест, истичу да се у поменутој наредби наглашава да је положај норвешких трупа у области Тронделага остао после одласка савезника неиздржљив, а настављање борбе под таквим околностима претстављало би намерно срљање у пропаст, а не би послужило никаквом корисном циљу.

Лондон, 4 маја. — (А. А.) Рајтер јавља:

Британско министарство рата саопштава да су без икаквог основа вести, према којима савезници нису обавестили главног команданта норвешких трупа да ће евакуисати своје трупе из области Трондхјема, односно вести да он преговара о примирју.

Главни командант норвешких трупа са својим штабом укрцао се са британским трупама у ноћи између 1и 2 маја 1940 године.

Лондон, 4 маја. — (А. А.) Рајтер јавља:

На крају саопштења британског министарства рата каже се следеће:

„Главни командант норвешке војске пребачен је у једно место у Норвешкој, чије се име не саопштава, а норвешка наредба којом се наговештавају преговори о примирју очигледно је објављена без његовог овлашћења“

И НОРВЕШКЕ ТРУПЕ ЕВАКУИШУ СЕ ИЗ АНДАЛСНЕСА

Лондон, 4 маја. — (А. А.) Рајтер јавља:

Из поузданих извора сазнаје се да је генерал г. Пецет израдио план за евакуацију Андалснеса не само за британске ,него и норвешке трупе. У овом се плану предвиђа евакуација оних норвешких трупа за које врховна команда сматра да се могу на другом месту употребити са много више успеха него у околини Андалснеса.

Досада су дате све потребне инструкције за евакуацију ових трупа ,али се засад не зна поуздано колики ће број бити евакуисаних.

Лондон, 4 маја. — (А. А.) Рајтер јавља.

Министарство рата издало је следеће саопштење:

„Сходно општем плану о повлачењу из непосредне близине Трондхјема, савезничке трупе ноћас су се поново укрцале на бродове код Намсоса. Повлачење и поновно укрцавање извршено је сасвим успешно и без губитака.

Савезничке трупе које надиру у области Нарвика биле су изложене 1 и 2 маја непријатељском противнападу, али су оба та противнапада одбијена. Непријатељ је оставио много лешева пред нашим положајима, а заробљен је и известан број непријатељских војника“

НОРВЕШКЕ ТРУПЕ ПОВЛАЧЕ СЕ СЕВЕРНО ОД РЕРОСА

Стокхолм, 4 маја (А. А.) — Рајтер јавља:

Сазнаје се да су немачке трупе ушле у Селбу, који лежи на око 50 километара југоисточно од Трондхјема. Међутим, што се тиче норвешких трупа које су одбијале Немце од Рероса, сазнаје се да се оне повлаче ка северу.

Г. ИЛИЈА ЈУКИЋ НАИМЕНОВАН ЗА ПОМОЋНИКА МИНИСТРА СПОЉНИХ ПОСЛОВА

Београд, 4 маја. — Краљевски Намесници потписали су указ којим је г. Илија Јукић, начелник одељења за штампу постављен за помоћника министра спољних послова. Г. Јукић је јуче допутовао у Загреб, где је посетио потпретседника владе г. др. Мачека, бана г. др. Шубашића, инж. г. Кошутића и г. др. Крњевића.

ЛЕКЦИЈА ИСТОРИЈЕ

Данашње доба и тешка ситуација у свету поставља на површину живљења народа и држава много проблема. Ти проблеми су многобројни и разнобојни; сву тежину њиховог решења чини њихова супротност и сукоби који настају по том везани за њихово решење. За нас се поставља данас, у првом реду, проблем наше сигурности, наше организације за борбу и обезбеђења живота народног и државног. Сви други проблеми уступају овом најглавнијем, јер од њиховог исхода ће зависити и решење свих социјалних и економских који долазе потом.

Изгледа да тај проблем одбране и борбе за свој државни и народни опстанак и живот вечно траје код нас и да ће његова актуелност престати тек кроз столећа када витална снага својим биолошким потенцијама доведе наш народ до оне снаге и моћи када ће престати могућност напада на слабијега, јер ћемо тек тада бити сигурни за свој опстанак кад будемо бројно велики народ.

Тај вечни проблем нашег самоодржања у животу света и под небом створио је од нашег народа људе борбе и акције. Зато ја, и онда кад многи очајавају над извесним појавама у животу нашег народа у садашњици, чврсто верујем у ону снагу која се појављује у најтежим данима и искушењима као „истинска моћ и паметно употребљена. Не треба ни данас зато очајавати кад ситне душе говоре. У тешка и озбиљна времена говоре велики људи, и, што је главно, сви говоре, говори глас и душа целокупног народа, а за тим гласом стоји моћ и снага нације. Та снага је увек била неисцрпна и велика и никада није издала чак ни на границама опште људске моћи. А наша историја је пуна доказа о свему томе.

Данас нам је потребно, више но икада, прелиставати нашу историју, и то оних страница које говоре о слози, самопрегорењу, љубави према слободи, жртвама и масовном умирању „за златну слободу". Учени својом историјом, данас ћемо наћи свој пут ка будућности, јер и у прошлости, после страдања и умирања, дошла је победа. Историја, према томе, није само неповратна прошлост, него је она та водиља која одређује прегнућа и делања садашњице; она је путоказ јединог и сигурног пута будућности. У најтежим данима, као и у овима данас, добро схваћени глас историје треба да замени многа колебања и лутања као и несигурне одлуке. Историја је та која учвршћује стара пријатељства и савезе и показује сигурности и утрвене сигурне стазе.

У данашњем часу, када се поставља питање нашег става у свеопштем сукобу, наш пут је историјом одређен, и он се не може мењати. Стога у овом часу нема места ни малодушности ни страху, јер то нису особине нашег народа; оне нису нигде записане у историји нашег живота и наших борби у прошлости. Те две особине не зна природа нашег човека, па ни народа као скупа тог и таквог човека. Још једну истину наша историја у овом часу износи пред наше очи, а та је „да против сваког завојевања које иде преко националних и етнографских граница душа народна даје отпор вазда и у свима приликама.

Никада у историји борба нашег народа није била борба за освајањем туђих територија, а још мање борба за уништењем туђих слобода и независности. Борба нашег народа била је свагда борба за свој живот и своју слободу, увек борба „на живот и смрт".

Та наша тако лепа историја и данас на постављене проблеме наше неутралности и слободе даје једини одговор. Нити је наша неутралност страх од борбе, а још мање је она одобравање оних метода којима се газе права малих народа међу које спада и наш.

Наша неутралност има само оно значење које јој ми дајемо и како њу ми схватамо. Тактизирање није циљ него само средство да се испуни и достигне онај циљ који нам је једини, заједнички. Тактизирати може онај који води, али народ не познаје у нашој историји никаквог тактизирања. Народ наш има један циљ, ка томе циљу се иде само једним путем, а то је пут борбе: или да бранимо тај циљ или да га постигнемо. За тај дан наш народ мора бити и данас спреман како је и у историји нашој било записано. Данашње наше доба тражи од нас да се при овој неутралности одупремо свима дефетизмима у ма којој форми се они пуштали у народ и хтели поткопати његов иначе здрав и борбен дух. Ни сладострасти живота, ни прохтеви велике зараде, ни мир по то не смеју скренути дух народа од оног узвишеног циља одбране наше слободе, независности и интегритета наше земље. У том притајеном, акумулираном динамизму народном, спремљеном за дан и моменат треба да буде наша неутралност која је данас актуелан проблем за нас као за све мале народе.

Данас сваки појединац има да мисли о једном питању. Шта ће бити са малим народима ако принцип силе и права јачега буде основ уређења међу народима? Шта ће бити са животом националних држава малих народа и да ли ће постојати на основу овог начела. Хоће ли нам помоћи обећања и лепе речи иза којих се крије варљива маска и лаж?

Ту морамо имати само једно мерило и оцену да добро уочимо одакле долази помоћ а одакле опасност. То мерило и та оцена биће основ наше неутралности приправне за одбрану живота и наших права.

ДР. МИЛАН М. БУДИМИРОВИЋ

Редовно купање Новосадској јодној минералној води чува Ваш организам од реуме

СОПСТВЕНИЦИ КУЋА, ЈЕСТЕ ЛИ ИЗВРШИЛИ У СВОЈИМ КУЋАМА И ДОМОВИМА МЕРЕ ПРЕДОСТРОЖНОСТИ ПРОТИВ НАПАДА ИЗ ВАЗДУХА?

ТАВАНИ СУ НАИЗЛОЖЕНИЈИ ПОЖАРИМА ОД ЗАПАЉИВИХ БОМБИ.

ЈЕСТЕ ЛИ УКЛОНИЛИ СА ТАВАНА СВЕ ЗАПАЉИВЕ СТВАРИ?

ЈЕСТЕ ЛИ ОКРЕЧИЛИ ТАВАН

ЈЕСТЕ ЛИ ПРИПРЕМИЛИ ПЕСАК ЗА ПОСИПАЊЕ ТАВАНСКОГ ПОДА?

ЈЕСТЕ ЛИ ПРИПРЕМИЛИ ВЕДРО С ПЕСКОМ ЗА ГАШЕЊЕ ЗАПАЉИВЕ БОМБЕ?

ЈЕСТЕ ЛИ ПРИПРЕМИЛИ БУРЕ СА ВОДОМ ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА?

ЈЕСТЕ ЛИ ПРИПРЕМИЛИ АПАРАТ ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА?

ЈЕСТЕ ЛИ ПРИПРЕМИЛИ АЛАТ ЗА РАСКРЧАВАЊЕ ЗАПАЉЕНЕ ГРАЂЕ?

ЈЕСТЕ ЛИ ПРЕДВИДЕЛИ ПОУЗДАНО ЛИЦЕ, ВИЧНО НАДЗОРУ КУЋЕ И ГАШЕЊУ ПОЖАРА?

(Из Пододбора за пропаганду Одбора за заштиту од ваздушних напада).

Сенатор г. др. Бранко Илић
одговара претседнику општине
г. др. Милошу Петровићу
Око закључења инвестиционог зајма Општине код Државне хипотекарне банке у износу од 20,000.000 динара

Поводом изјаве претседника Општине г. др. Милоша Петровића, која је објављена 3 маја 1940, на 4 страни Вашег цењеног листа, а у којој г. др. Петровић жели мене да окриви за тобожњи неуспех зајма од 20 милиона, те на тај начин посредно да ја испаднем кривац што се насип није благовремено подигао, речима да: „тадањи претседник општине из непознатих разлога није тражио одобрење од надлежних власти и тако град није добио поменути зајам", молим Уредништво ДАНА да, на основу Закона о штампи, донесе ову моју изјаву:

Г. др. Милош Петровић, који је познат као мајстор у извртању ситуација у своју корист, када се тиче његове одговорности, и овом приликом жели да скрене дискусију на други терен, те да се не поведе реч о одговорности садашње општинске управе због поплаве. Доклегод се не утврди да је за ову катастрофу садашња управа потпуно невина, нека г. др. Петровић у првом реду тражи против себе званичну истрагу, као и анкету грађанских стручних лица. Оштећени грађани нарочито терете ову општинску управу да на угроженим насипима није благовремено предузела енергичне мере и да није благовремено евакуисала грађанство са његовом покретном имовином.

Како грађанству, тако и г. др. Петровићу, скрећем пажњу на мишљење врло меродавних фактора да се Нови Сад од ове поплаве могао одбранити на постојећем насипу, као и на другим његовим одбранбеним линијама. То су најбоље доказали Великолиманци, који су се благовремено сами организовали и одбранили свој део насипа, а г. Петровић нека нам каже коме је пало на памет да насип брани помоћу кулука и када су стигли цакови и на чије наређење из Младеновца? По мишљењу меродавних стручних лица, која су прегледала већ цео терен и оценила рад општинске управе при одбрани од поплаве, одбрана се могла извести са 200—300.000 динара (баш колико коштају градски луксузни аутомобили!), а одбрану је могла да изврши свака обична сеоска општинска управа.

Што се пак, тиче поменутог зајма од 20 милиона динара имам, не ради г. др. Петровића, него ради грађанства Новог Сада ово да изјавим:

1938, месеца јануара, Државна хипотекарна банка известила је тада општинску управу (др. Бранка Илића), да зајам од 20 милиона одобрава граду у начелу.

Међутим, до остварења истога било је потребно, у првом реду, довести у ред грунтовни исказ градске имовине чије је вођење за последњих 20—30 година било тако хаотично и несређено да смо се у првом реду морали посветити сређивању истих. Осим тога преговори око реализовања зајма продужени су са Хипотекарном банком из разлога што је иста ставила тешке услове граду, које нисмо могли одмах примити.

Највећа препрека за подизање зајма на „одмах" била је што се у наредни буџет морала унети ануитетна служба за исти зајам. Пошто је један део Већа стално саботирао тај рад на брзом доношењу буџета исти је тек половином априла изгласан, а крајем априла потврђен.

Тврђење г. др. Петровића „да нисам тражио одобрење од надлежних власти за подизање истог зајма" не одговара истини, јер пристанком министра финансија на ануитетну службу у буџету значи да је и сама влада пристала на наш зајам. Осим тога и пре свега нашу одлуку Већа о подизању зајма одобрила је Бановина својеодобно, а Министарство финансија је узело к знању нашу жељу да се задужимо.

Маја месеца, на челу са једном делегацијом, посетио сам управу Државне хипотекарне банке ради перфектуисања зајма „де факто." Пошто је Државна хипотекарна банка добила потврду да је Министар финансија одобрио ануитетну службу и на већу своту од 20 милиона било је уговорено да Нови Сад добије 34 милиона из разлога што је требало обавити и радове на канализацији. Јер без модерне канализације, само часипом, Нови Сад не добија потпуну заштиту пошто су велики делови града изложени опасности такозване подземне воде.

И овом приликом управа Државне хипотекарне банке изјавила је готовост да се граду изађе у сусрет па сам ускоро сазвао седницу Већа са важним програмом на којој сам требао реферисати и о постигнутом зајму, као и тражити одобрење Већа да се зајам и подигне на отворен рачун града.

Међутим, баш г. др. Петровић и његови пријатељи уграбили су ову прилику да изазову такозвану „претседничку кризу" и седница Већа била је прекинута, не доневши никакве одлуке.

После неколико дана ја сам отишао са претседничког положаја заједно са групом радикала остављајући бригу о Општини даље г. др. Петровићу. Г. др. Петровић, са његових 7 демократа, добио је ситуацију у руке, па сада се најмање може потужити да сам сметао његовом Већу и његовом раду. За мене боље.

Др. БРАНКО ИЛИЋ, сенатор
бив. претседник
Новосадске општине

Г. ДР. ЈОВАН САВКОВИЋ, нови претседник Касационог суда у Н. Саду

Г. др. Јован Савковић

Г. др. Јован Савковић, који је, као што је ДАН јуче јавио, постављен за новог претседника Касационог суда у Новом Саду, рођен је у Новом Саду 16 октобра 1880. Син је познатог професора Новосадске гимназије пок. Светозара Савковића, блиског сарадника пок. Светозара Милетића. (Породица Савковић је пореклом из Сремских Карловаца).

Пошто је свршио основну школу и гимназију у Новом Саду, увек као одличан ђак, посветио се студијама, и, као питомац „Текелијанума" докторирао је у Будимпешти. После тога је студирао још годину дана у Берлину кривично право, код познатог криминалисте Листа.

Још пре рата отворио је адвокатску канцеларију у Темишвару, где је био и конзистријални фискал Темишварске епархије, и у Темишвару провео и Светски рат. 1919 је напустио Темишвар, доселио се у Нови Сад, отворио адвокатску канцеларију, али је убрзо за увек оставио адвокатуру; крајем 1920 постављен је за судију Апелационог суда. 1 септембра 1927 је постављен за судију Касационог суда у Новом Саду где од тога доба непрекидно ради, тако да ниједан дан није био ни на боловању, ни на ванредном отсуству.

Сем на пољу практичног права, г. др. Савковић је велику активност развио у домени теориске и научне обраде правних проблема, нарочито новог југословенског, законодавства. Резултат тога запаженог рада објављен је у читавом низу публикација у скоро свима нашим правним часописима. Одржао је, затим, читав низ предавања у Удружењу правника, на Коларчевом Народном универзитету, Удружењу за приватно право, у Удружењу судија, и то нарочито о новом Грађанском парничном поступку. На осмом Конгресу југословенских правника, септембра 1938 у Новом Саду, био је главни референт о теми реформе нашег процесног права. У запаженом предавању „Реформе прописа Грађанског парничног поступка о пресуди услед изостанка и пропуштања" изнео је неколико сасвим оригиналних предлога и сугестија.

Г. др. Савковић је један од оснивача Правничког друштва у Новом Саду, и главни уредник органа тога друштва „Правничког Гласника" у Новом Саду, који је један од наших најбоље уређених практичних правних часописа. У њему је г. др. Савковић објавио читав низ одлука које је као касациони судија лично израдио и у којима је дао пример солидно израђених одлука највишег суда и образац концизног и јасног стила.

Активност г. др. Савковића се манифестовала и на другим подручјима духовно-културног живота. Он је један од оснивача Историског друштва у Новом Саду, и дугогодишњи запажени сарадник „Гласника Историског друштва". Његова публикација „Милетићева Народна странка и Српска Новосадска гимназија 1866—1873" садржи читав низ важних, необјављених и непознатих, података о овом важном периоду Милетићеве Народне странке.

Г. др. Савковић је сарађивао и у „Летопису" (у коме је објавио студије о Тихомиру Остојићу, др. Георгију Летићу, о свом оцу Светозару Савковићу, о Милетићевим борбама), затим, пре рата у „Бранику" и после тога у „Застави".

Претседник владе г. Цветковић обећао је депутацији Новосађана обилну помоћ

за обнову порушених делова града и за заштиту од поплаве

Хипотекарна банка је у начелу одобрила Новосадској општини већи зајам за јавне радове који ће се према потреби сукцесивно исплаћивати

Као што је „Дан" јавио, јуче је у Београд отпутовала велика депутација градских већника, коју је предводио претседник општине г. др. Милош Петровић са потпретседником г. др. Обрадом Милутиновићем. У депутацији је било 35 градских већника који су претстављали све стаже Новог Сада. У депутацији су, поред претставника општине, узели учешћа и претседник Матице српске г. др. Александар Моч, претставници цркве: архијерејски намесник за град Нови Сад г. Владимир Јанкулов, жупник г. Шврака, најстарији свештеник евангелистичке цркве г. др. Хорват, делегат Јеврејске црквене општине г. Јосип Јулије Кон, г. Ђока Дунђерски и бивши народни посланик г. Александар Милић. Депутација је кренула у Београд да би претседника владе г. Драгишу Цветковића и надлежне ресорне министре обавестила о тешком положају пострадалог становништва од поплаве и да би их замолила да влада укаже потребну материјалну помоћ. Утврђено је да је на Адамовићевом Насељу порушено 612 кућа, а велики број кућа је оштећен. Сем тога, порушено је близу 1.000 мањих зграда. Укупна штета цени се на око 36 милиона динара. Пошто добровољни прилози ни приближно нису довољни, потребна је и издашнија материјална помоћ Краљевске владе, како би пострадали могли да подигну своје порушене куће.

Депутација је посетила претседника владе г. Цветковића, кога је претседник општине г. др. Петровић упознао са стањем у настрадалим крајевима. Претседник владе г. Цветковић пажљиво је саслушао излагања г. др. Петровића и на крају је обећао помоћ, како би се Нови Сад и културно и привредно оснажио као центар Војводине. Влада би дала неколико милиона динара, коју суму град Нови Сад не би морао да враћа. Уколико би био потребан и зајам, он би се могао добити код државних установа са малим каматама. Међутим је претседник владе г. Цветковић приметио да се у Новом Саду не изводе јавни радови у довољној мери.

Претседник општине г. др. Петровић захвалио се г. Претседнику владе на указаној пажњи. Одговарајући на примедбу у погледу јавних радова, изјавио је да су планови за све радове већ готови, да су лицитације за неке радове већ расписане, али је потребно још да општина осигура потребне кредите. Општина је тешком муком успела да добије пет милиона динара од Државне хипотекарне банке, али би се та свота имала да употреби на изградњу новог насипа који би штитио Нови Сад од поплаве.

Претседник владе г. Цветковић је на то приметио да, колико он зна, Хипотекарна банка је одобрила кредит од 20 милиона динара за јавне радове.

Међутим, установило се да та свота од 20 милиона динара не би била довољна за извођење целог плана јавних радова.

Како је ово питање од виталног значаја за Нови Сад, претседник владе г. Цветковић је одржао синоћ, у своме кабинету, конференцију, на којој су узели учешћа претседник општине г. др. Петровић, потпретседник г. др. Милутиновић, г. др. Милан Матић и још неки чланови депутације, затим директор Хипотекарне банке г. др. Гломазић. На конференцији се расправљало о питању овога зајма. Решено је да Хипотекарна банка начелно пристаје на давање зајма за јавне радове у Новом Саду. Хипотекарна банка ће сукцесивно стављати на расположење граду своте које буду потребне.

Депутација је посетила и министра грађевина г. др. Крека, који је изјавио да намерава да се после прикупљених техничких података изради план репарација.

У Новом Саду излази месечни часопис „Шваберске Југенд", намењен немачкој омладини у Југославији, који издаје Швајско-немачки културни савез.

У последњем броју тога часописа, из чијег садржаја не видите да излази у Југославији, јер је нигде не спомиње, као да уопште не постоји, можете прочитати и ове редове;

„Ми требамо потпуне људе, људе који знају само „разумем", али ни кад не питају „зашто". Ми требамо младиће који не познају било какве запреке, те, ако на запреке и наиђу, уклањају их пуном снагом са пута".

Какве запреке? Ко ставља те запреке и како их треба уклањати? Зар то није задаћа „чете колоне"?

Ложача са испитом

тражи фабричко предузеће у Новом Саду. Понуде, са ознаком „Ложач", администрацији ДАНА.

АПОЛО

Премијера

Моја жена се удаје

У гл. ул.: Аган Ирена, Павл Јевор Кабош Ђула и др.

ОДЕОН

Премијера

Прицеза Там-Там

у гл. ул.: Џозефина Бскер, Жан Галан, Албер Прежан, Вивиан Романс

РОЈАЛ

Премијера према новели „Смочница паклене кужне" од Бордена Хаса

Ђаволска дружина

У гл. ул.: Виктор Мак Лаглен

Као додатак РУСКЕ ПЕСМЕ

Умро је суботички протонамесник Иса Лудајић

Суботица, 4 маја. — Овде је умро, у 62 години живота, протонамесник Иса Лудајић, старешина православног свештенства у Суботици. У својој младости Иса Лудајић је живо учествовао у свим културним и националним акцијама, али се касније, због болести, повукао За време Светског рата аустроугарске власти су га затворилe као велеиздајника у Братислави, али је још пре завршетка рата био пуштен на слободу. Био је међу оснивачима буњевачко-српског народног већа У Суботици, које је донело одлуку о отцепљењу Суботице од Аустро-Угарске. У суботичком културном и националном животу играо је видну улогу и после ослобођења. Низ година је био и градски већник. *(Дан)*

Постављења и унапређења бановинских службеника

Одлуком г. Бана Дунавске бановине постављени су: за бановинског чиновничког приправника од осме положајне групе код Општег одељења Банске управе Душан Ибровић, дипломирани правник из Новог Сада; за бановинског пољопривредног чиновничког приправника од осме положајне групе и среског пољопривредног референта код Среског начелства у Сремским Карловцима инж. Иван В. Вуковић, дипломирани агроном из Ковина; за бановинског чиновничког приправника од осме положајне групе код Општег одељења Банске управе Душан Миљушевић, чиновнички приправник код Државне штампарије у Београду; за бановинског пристава осме положајне групе код Трговинског одељења Банске управе инж. Стеван Хил, бановински чиновнички приправник осме положајне групе код истог одељења; за бановинског лекара чиновничког приправника осме положајне групе код Бановинске болнице у Сремској Митровици др. Милош Гајић, лекар из Сремске Митровице; за бановинског лекара од осме положајне групе код Бановинске болнице у Сремској Митровици др. Живана Поповић, лекар-волонтер Болнице милосрдних сестара у Земуну; за бановинског чиновничког пољопривредног приправника осме положајне групе, супленте код Задружне винарске школе У Вршцу, инж. Павле Авдејев-Фомин, дипломирани агроном из Петловца; за бановинског пољопривредног чиновничког приправника осме положајне групе код Пољопривредног одељења Банске управе инж. Цвијета Немчанин, дипломирани агроном из Земуна; за бановинског чиновничког приправника осме положајне групе код Финансиског одељења Банске управе Невенка Буквић, бановински чиновнички приправник девете групе, дипломирани правник; за бановинског чиновничког приправника осме положајне групе код Финансиског одељења Банске управе др. Никола Димић, бановински рачунски приправник девете положајне групе код истог одељења; за бановинског чиновничког приправника осме положајне групе код Трговинског одељења Банске управе Милан Дулић, дневничар-званичник, дипломирани правник из Новог Сада; за бановинског чиновничког приправника девете групе Андрија П. Бенко, апсолвирани правник из Сремских Карловаца, код Управног одељења Банске управе; за бановинског чиновничког приправника девете групе код Финансиског одељења Банске управе Станимир Илијин, хонорарни службеник из Новог Сада; за бановинског чиновничког приправника девете групе код Пољопривредног одељења Банске управе Богданка Радовић, дневничар-званичник код истог одељења; за бановинског чиновничког приправника девете групе код Техничког одељка при Среском начелству у Суботици Алојзије Милодановић, свршени ђак реалне гимназије из Суботице; за бановинског чиновничког приправника девете групе код Среског начелства у Суботици Петар Пољаковић, студент права из Суботице; за бановинског канцелариског чиновничког приправника десете групе код Среског начелства у Старом Бечеју Бранко С. Кукић, свршени ученик шестог разреда средње школе из Карловаца; за бановинског канцелариског чиновничког приправника десете групе код Финансиског одељења Банске управе Наталија Добановачки, досадашњи званичник-дневничар исте управе; за бановинског канцелариског чиновничког приправника код Финансиског одељења Банске управе Слободанка Јовановић, званичник-дневничар исте управе; за бановинског канцелариског чиновничког приправника десете групе код Финансиског одељења Банске управе Јован Путник, дневничар-званичник Банске управе;

Одлуком г. Бана Дунавске бановине унапређени су: за бановинског пољопривредног инспектора четврте групе 1 степена код Пољопривредног одељења Банске управе инж. агр. Јован Дулић, бановински пољопривредни инспектор четврте групе 2 степена код истог одељења; за вишег бановинског трговинског саветника IV/1 групе код Трговинског одељења Банске управе Рада Главарданов, виши саветник IV/2 групе.

О ИСХРАНИ

Интересантна је појава код одојчади и мале деце да радо једу само храну која им неће нашкодити. Дете не узима радо храну, која је прехладна или претопла. Не једе радо храну која је преслатко и преслано зачињена или премасна. Укус дакле директно чува дете од неприкладне хране. Пошто одојчад и деца нарочито воле „БРАЦО" млечно дечје брашно, то је и одатле уочљиво да је то идеално прехранбено средство дечје прехране.

Петровградска соколска жупа одржава низ предњачких течајева посвећених војним предметима и спремању вежби за претстојеће слетове

Петровград, 4 маја. — У последње време настављено је у петровградској соколској жупи одржавање предњачких течајева, на којима је велики број часова посвећен војним предметима и спремању вежби за претстојеће слетове.

Сви течајеви завршени су са веома добрим успехом, те се може констатовати да у жупи влада неумањени интерес за соколство. Течајеви су одржани у следећим јединицама:

Од 10 до 22 јануара у Соколском друштву Санад, под вођством жупског предњака, Стевана Букача, са 20 чланова полазника.

Од 29 јануара до 16 фебруара, у Соколском друштву Бан. Карађорђево, под вођством жупског предњака, Стевана Букача, са 40 чланова полазника.

Од 26 фебруара до 20 марта у Соколском друштву Нови Бечеј, под вођством жупског предњака Стевана Букача и предавача из места Стевана Јаношевића, Миливоја Матовића, др. Трифуна Симића, Милорада Арадског, др. Петра Спаића, Жарка Секулића и Бранислава Петрашког. Течај је полазило 24 чланова и 8 чланица.

Од 7 до 15 марта одржан је општи жупски течај за чланове. Течај је одржан у Вршцу под вођством Милоша Милосављевића, заменика начелника жупе и предавача Стевана Букача, жупског предњака, из Петровграда, Петра Видаковића и др. Николајевића из Вршца. Течај је полазило 22 чланова из 21 јединице.

Од 27 марта до 13 априла у Соколском друштву Јаша Томић, под вођством жупског предњака Стевана Букача, са 22 полазника, од којих су биле 3 сестре.

Течајеве је полазило укупно 128 полазника, па има наде да ће се сва браћа и сестре показати као добри стручни радници у својим јединицама. Сада се врше припреме за жупски слет у Великој Кикинди. (Дан)

РЕКС

Краљица судбине

У главним улогама: Адолф Волбрик, Ана Негле

Саопштења Новосадског Соколског друштва

— У Целју, у Словенији, одржава се 29 и 30 јуна о. г. покрајински слет. Сви соколи и соколице који желе да учествују на овоме слету треба да се пријаве у канцеларији новосадског соколског друштва (сваки дан од 8—12 и од 15—18 часова), лично или у исто време путем телефона на бр. 26-64, најдаље до 8-ог о. м. Предвиђено је и неколико излета по Словенији. Сва потребна упутства заинтересовани ће добити у канцеларији соколског друштва Пријаве које не буду поднете до одређеног времена неће се узимати у обзир.

Соколска жупа Осијек приређује 28, 29 и 30 јуна о .г. у Борову свој XII жупски слет. На овај слет је позвато и новосадско друштво да учествује са својим чланством. И за овај слет се треба пријавити до 8-ог о. м. Сви су изгледи да ће на овом великом слету узети учешћа и браћа бугарски Јунаци. Предвиђене су и опште утакмице чланства и нараштаја, а усто и неколико приредаба забавног карактера. Овај слет ће имати обележје велике соколске и националне манифестације те се стога препоручује свима соколима да се овом позиву одазову у што већем броју.

У Бањој Луци одржаће се 9 о. м. конгрес Земаљског савеза угоститеља

Београд, 4 маја. — Земаљски савез угоститеља одржаће 9 о. м., конгрес у Бањој Луци. Учесници конгреса уживаће 50 од сто попуста на свима железницама. Конгрес ће тражити снижење пореза, прореза и осталих оптерећења. *(Дан)*

Повишена цена бензинској мешавини

Београд, 4 маја. — Одбор за контролу над продајом бензина У сагласности са г. Министром финансија повисио је цену бензинској мешавини за 0.35 динара по литру. На тај начин цена бензину од данашњег дана на првом сектору биће 6.95, на другом 7.15 и на трећем 7.25 динара по литру. *(Дан)*

СТАРИЦА СКОЧИЛА У БУНАР ЗБОГ БОЛЕСТИ

Чуруг, 4 маја. — Велинка Ђурчин, 57 година стара, скочила је у бунар и удавила се. Узрок самоубиства је болест. (Дан)

САМОУБИСТВО ВЕШАЊЕМ ЗБОГ СТАРОСТИ

Турија, 4 маја. — У штали своје куће извршила је самоубиство вешањем Драга Јелић, старица од 76 година. Она је ово очајнички дело починила због старости.

Пре 300 година
приписивали су успехе лечења у Рогашкој Слатини некој тајанственој сили

Данас
е та лековита снага научно испитана и доказана. Она је благодат природе за трпеће човечанство

Али такође за здравље
је Рогашка минерална вода непроцењива за очување здравља. И Ваш ће Вам организам наплатити већом отпорношћу, ако уместо друге пијете РОГАШКУ МИНЕРАЛНУ ВОДУ

Rogaška slatina

Епископ глостерски узеће учешћа на слави Саборне цркве у Новом Саду

Високи англикански свештеник проповедаће на бденију и светој литургији

Као што смо јавили, јуче су стигла у Београд четири англиканска епископа, који ће провести неколико дана у нашој земљи. Англикански епископи посетиће и Нови Сад. У програму њиховог боравка у Југославији извршене су данас неке измене. Јуче је било саопштено да ће англикански епископи посетити Нови Сад у уторник, 7 овог месеца. Међутим, сада нам јављају да ће Нови Сад посетити у недељу, 5 о' месеца, епископ глостерски, који је познат по својим ученим радовима и на раду на зближавању цркава. Угледни англикански свештеник биће гост Његовог Високопреосвештенства, епископа бачког г. др. Иринеја Ћирића. Можда ће, поред епископа глостерског, доћи и епископи гибралтарски и саутворски.

Епископ глостерски присуствоваће бденију у недељу, 5 овог месеца, уочи храмовне славе св. великомученика Георгија, а тако исто и у понедељак, 6 овог месеца, и свечаној архијерејској литургији на сам дан славе. Високи гост ће проповедати како на бденију тако и на светој литургији. На бденију ће проповедати у св. великомученику Георгију, а на св. литургији о хришћанском јединству. Проповед ће бити превођена.

Уколико стигну и епископи гибралтарски и саутворски, они ће такође присуствовати бденију.

Неуредна столица
утиче на цели организам. Добро средство, које поуздано делује, а има угодан укус, јесте Дармол-Чоколада за отварање.
DARMOL
Одл. рег. С. бр. 16044/13 VII 36
ДАРМОЛ

Против суспендованог претседника општине у Јаши Томићу поднесена је кривична пријава

Петровград, 4 маја. — Пре кратког времена писали смо да је смењен претседник општине у Јаши Томићу, Тоша Попов и да је против њега покренута дисциплинска истрага ради чаводно извршених неправилности.

Сада је Општинско поглаварство поднело против Попова кривичну пријаву, у којој наводи да је дао исећи са општинских путева дрвеће, које је продао и новац задржао себи. У пријави наводи се надаље да је шверцовао из Румуније велике количине стаклене робе и да је за много општинских послова тражио и добио новац.

Четничко удружење у Молу освећује своју заставу

Мол, 4 маја. — У Молу ће се у недељу уз велике свечаности, обавити освећење четничке заставе месног четничког друштва. Бана г. др. Кијурину заступаће виши рачунски инспектор Банске управе г. Михаило-Мија Миловановић.

„Пента“
Најбоља домаћа средства за масажу. Добија се у радњама и код главног продавца
Апотека „Змија“, Сомбор
100 процентни биљни сок, само у 5-угластим флаштама. Снага 14 дана

КАВАНА „ОСМАН“
Нови Сад
Продајем или уступам своју најсведенију гостионичарску радњу са највећом и најлепшом баштом у Новом Саду уз повољну цену. Разлог је дуготрајни опоравак. Споразум непосредно. ОСМАН КОСОВИЋ, Змај Јовина, 18 Телефон 41-17. (1192)

Данашњи програми у нашим биоскопима

АПОЛО
Премијера веселог мађарског филма
Моја жена се удаје
(Maga lesz a férjem)
Фантастични заплети око једног брачног пара, који није брачни пар и жене, која гомила конфузију до бесвестице. Главне улоге:
Агаи Ирена, Паул Давор, Кабош Ђула и др
Кабош у парадној улози која ће свакога од срца насмејати.

Одеон
Премијера егзотичног француског филма
Принцеза Там-Там
Главне улоге: *Џозефина Бекер, Жан Галан, Албер Прежан, Вивиан Романс. ДОДАТАК: Руске романсе, суделује хор донских козака.*

Ројал
Премијера према новели „Смочница шаклене кviне“
Ђаволска дружина
Главне улоге: ВИКТОР Мак ЛАГЛЕН, ПАУЛ КЕЛИ ДОДАТАК: Руске романсе, суделује хор донских козака

УРАНИЈА
Премијера
Ана Фавети
Бригита Хорнеј и Матиас Виман

На железничкој станици у Томашевцу исклизнула из шина два вагона

Петровград, 4 маја. — На железничкој станици Томашевац теретном возу који је из станице у 17 часова на путу Београд—Петровград кренуо према Петровграду исклизнула су из шина два теретна вагона. Услед тога био је неколико часова онемогућен саобраћај и воз је стигао са задоцњењем од два часа. Саобраћај на овој прузи одржавао се са прелазом. *(Дач)*

ПОСЛЕДИЦЕ ЈЕДНЕ ФУТБАЛСКЕ ИГРЕ У ДЕБЕЉАЧИ

Петровград, 4 маја. — 15-огодишњи Мирко Галер, из Дебељаче, играо је футбал са својим друговима. За време игре један играч га је ударио ногом у трбух тако јако, да се несрећни дечак одмах онесвестио. Превезен је у петровградску Бановинску болницу, где му је указана прва помоћ. Његово стање је врло тешко и опасно по живот.

У алибунарској пошти откривена је проневера

Ухапшен је уговорни поштар Јосиф Арт који је осумњичен да је проневерио суму од 80.000 дин.

Алибунар, 4 маја. — Изненадним прегледом алибунарске поште, који је неколико дана вршио један инспектор Дунавске дирекције пошта у Новом Саду, откривена је проневера која, како се сазнаје, достиже суму од око 80 хиљада динара.

Истрагом је утврђено, да се ове малверзације протежу од 1938 године, које заједно са досада установљеним мањком чине читав низ фалсификата и рачунских махинација. Тврди се да је установљено, да је уговорни поштар Јосиф Арт покушао да ово све прикрије на тај начин, што је фалсифирајући штедни купон овдашњег трговца Андрије Лозанова, отказао без његовог знања суму од 25 хиљада динара, вероватно да би тај новац узео за олакшање његовог дугујућег рачуна и за смањење суме проневере коју је требао да отпреми збирној пошти Овај фалсификат је откривен трећи дан истраге, јер је тај отказани новац стигао чеком на власника Андреја Лозанова, но када је овај био извештен о томе, а како новац није тражио, јасно је било да се ради о фалсификату те је и у том правцу истрага поведена.

Истрага је још у току, па се појединости не могу сазнати.

Ради осигурања проневерене суме, стављена је забрана на покретно и непокретно имање поштара Арта, а он је данас спроведен истражном судији Окружног суда у Панчево.

Истрага се и даље води. *П.*

Југословенски емигранти из Истре, Трста, Горице и Задра, организовани у "Истри-Орјему", просветном и потпорном друштву у Новом Саду, опраштају се заувек од свог врлог члана, идеалног борца за слободу од доброг патриота, Истранина

СЕВЕРИНА КАМЕНШЧЕКА
пилота-наредника у Нишу,

који је у својој 27 години погинуо на војној дужности за Краља и Отаџбину, за велику и независну Југославију, коју је толико волео.

Земни остаци непрежаљеног Истранина биће пренети у Н. Сад, где ће се сахранити на католичком гробљу у недељу, 5 маја 1940 г. у 16 часова.

Сачувајмо достојан и светао спомен на драгог Северина, Истранина, који је угнутао за увек у својој највећој животној снази и енергији, када је више него икада био потребан свом народу.

Слава му!

УПРАВА
„ИСТРЕ-ОРЈЕМА“

ПРЕ ШЕСТ ДЕЦЕНИЈА

УШТИПЦИ

Кажу да се Васа Пелагић радо назива „новим Доситијем“. Само не знамо би ли се Доситије радо назвао „старим Пелагићем“?

*

Један ђаволан научио свога папагаја да изговара ове речи: „Не кажем ни да, ни не“. — Па сад хоће да га препоручи Угарској за одговорног министра претседника.

*

Прокоп (тунел) испод града Варадина коштаће 290.000 форинти. А шта кошта прокоп кроз нашу автономију?

*

Сад већ људи умеју да праве и вештачки дијамант. — Али вештачки патриотизам неће тако скоро изумети.

*

Немци и Чивути тврде да им се Мирковићева лађа („Нимфа“), која вози из Новог Сада у Каменицу, здраво љуља. Само молимо да нам кажу: кад им се већма љуља, кад иду у Каменицу, или кад се враћају из Каменичке пиваре?

*

Биће да је истина што „Обзор“ каже да је Краљевић Марко био Хрват, јер се умео вешто са Мусом Кесецијом а другим јунацима — хрвати.

*

Пронађена је машина која — сама игра „фрише фире“, тако да гдекоје госпе могу остати код куће, бар онда кад су им деца болесна.

*

Један новосадски богаташ вели: „Ја бих држао какав српски лист, али да је добар, јефтин, и — на вересију“. — (Из Змајева „Стармалог“, за мај —јун 1840).

СПОРТ

НЕДЕЉНИ СПОРТСКИ ПРОГРАМ

Радднички—Мачва и Истра—Слога играју у Новом Саду

Утакмице за првенство првог разреда Новосадског потсавеза настављају се у недељу.

У Новом Саду биће дупли програм. Гостују шабачка Мачва и паланачка Слога а домаћини су Раднички и Истра. Обе утакмице одиграће се на игралишту НАК-а, а распоред програма на овом игралишту је следећи:

У 13.30 ч. Истра—Рапид, првенствена утакмица подмлатка;

у 14.45 ч. Слога (Б. Паланка)—Истра, и

у 16.30 ч. Мачва (Шабац)—Радднички.

Сви ови сусрети претстављају занимљив програм, а нарочито ће бити привлачна утакмица између Мачве и Радничког, који су одувек у своју игру уносили много живости, брзине и одушевљења.

У Инђији се састају ЖСК и Грађански из Срем. Митровице, а у Бечину НАК игра са тамошњим Цементом.

Дванаест другоразредних сусрета у Нпп-у

У другом разреду Нпп-а, у Бачкој и Сремској групи, састају се дванаест парова и то:

у Новом Саду, на игралишту „Карађорђе“: у 8.30 ч. Макаби—Дунав, а у 10.15 ч. НФК—Трг. омладина;

у Пашићеву: Обилић—Славија;

у Б. Петровцу: Словачки—Јаношик;

у Кћу: Југовић—Бачка

у Ср. Каменици: Фрушкогорац—Штефаник;

у Новом Саду IV: Зрињски — Сремац;

у Шапцу: Раднички — МСК Радднички;

у Кисачу: Татра—Рапид;

у Врднику: Рудар — Занатлија (III), и

у Ср. Митровици: Трговачки — Подрињe и Занатлија—ЛСК.

Друго коло утакмица за државно првенство

У недељу се игра друго коло ужег такмичења за првенство Југославије. Овог пута парови су врло занимљиви, а нарочито ће бити привлачна борба између два најозбиљнија кандидата за титулу државног првака, између БСК-а и загребачког Грађанског.

Распоред ових игара је следећи:

У Загребу: Грађански—БСК;

у Београду: Југославија—Славија, и

у Сплиту: Хајдук—ХАШК.

—ооо—

КЛУПСКЕ ВЕСТИ

ИЗ БЕРБЕРСКОГ С. К.-а. НОВИ САД

Позивају се следећи играчи за понедељак, 6 маја, у 14.15 ч. на игралиште Ж. с. к.-а ради одигравања утакмице са С. к. Конобаром: Ледер Ипоч, Мајтан други, Цоч, Јован, Плеше, Коби, Рићи, Николићан, Петровић, Шатра, Букинац, Лори, Милошевић и Невидовић.

Хуман гест једног колонисте

У акцији за помагање пострадалих од поплаве било је много лепих примера високог социјалног схватања код нашег света као и великог саосећања за туђу несрећу, коју су многи појединци желели да ублаже својим скромним прилозима. Нарочито су мали људи дали доказа о свом добром срцу. Један од таквих, бесумње је и Максим Јелашић, колониста са Степановићева. За све време поплаве он је свакодневно давао бесплатно по десет литара млека за поплављене. Овај хумани гест је за сваку похвалу тим пре што га је учинио мали човек, и то у време када и много имућнији од њега показују врло мало саосећања за туђе неволје.

Оскудица сточне хране у целом свету

Услед отежаног довоза из прекоморских крајева, као и неповољног приноса сточне хране у Европи, појавила се у многим земљама оскудица. Нарочито осетна је оскудица код уљаних погача, које претстављају најважнију храну у земљама са интензивним говедарством. У Француској је порасла цена погача за годину дана од 100 на 225 франака по квинталу. У Шведској уведен је још прошле јесени систем ограничења продаје, а као база служила је 1938 година, квота је прво износила 80 од сто, а сада је снижена на 60 од сто.

ПОДЛИСТАК »ДАНА«

ИЗ ИСТОРИЈЕ ЈУГОСЛОВЕНСКО-ЧЕХОСЛОВАЧКИХ ОДНОСА

Шафарик и његов значај за Нови Сад и Војводину

Др. К. Н. Милутиновић

I

О Словенима се све до друге половине 18 века у великој западноевропској јавности мало знало и слабо водило рачуна. У културној историји Европе 18 век је обележен као век просветитељства, рационализма и космополитизма. Тек тада почиње постепено да се обраћа већа пажња не само народима латинске и германске расе и западњачке цивилизације, него и народима средње, источне и јужне Европе, који су дотле били неправедно потиснути и запостављени. Словени, који су све до тада „заузимали више места на земљи но у историји“, почињу полако да освајају пажњу и велике западно-европске јавности.

Велики европски филозоф и мислилац Хердер је крајем 18 века пророчки наговестио да ће ускоро доћи доба када ће се словенски народи пренути из свога вековног сна, збацити са себе европске окове и туђинске ланце и постати господари пространих земаља од Карпата па све до Јадранског и Егејског Мора.

Ове смеле, далекосежне и визионарске идеје одјекнуле су снажно и дубоко код свих Словена, а нарочито код Чеха и Словака, који су од Прага начинили центар славистике. По општем признању, Чех Јосиф Добровски је главни оснивач и први претставник славистике не само код Словена, него и у целокупној европској науци тога времена. Својим темељним и продубљеним проучавањима чешког и старословенског језика, Добровски је стекао частан назив „оца и патријарха славистике“.

Док се Добровски, у своме успешном научном раду, руководио начелима просвећене филозофије, дотле је његов ученик, следбеник и настављач, Словак Павле Јосиф Шафарик, свим силама радио на остварењу основних начела и главних идеја романтике, која је нашла своје оличење у буђењу националне свести, у оживљавању и развијању народног језика и у проучавању и приказивању народне прошлости. Угледајући се на свога великог учитеља Добровског, Шафарик је пропутовао не само све чешке и словачке крајеве, него и целу Војводину, Срем и Славонију, тражећи и скупљајући старе књиге. Пошто је 1832 обишао Славонију и Банат Шафарик прича са стваралачким заносом правога научника: „Драгоцене грађе има пуно скоро у свакој прилици, када сам путовао по Славонији или по Банату налазио сам у старим црквама и манастирима на књиге, до сада непознате“.

Шафарик је отпочео свој књижевни рад већ у раној младости, али не као слависта, него као лирски песник. Говорећи о његовим првим песмама, велики чешки песник Јарослав Врхлицки каже са признањем: „Опажамо већ у деветнаестогодишњем младићу великог духа, који је онда обузимао цео образовани свет, који је исто онако могао постати великим песником, као што је постао великим научником“

Најзначајније Шафариково научно дело свакако су његове чувене „Словенске старожитности“ (1857). У њима Шафарик расправља о Словенима од првих помена у историји до покрштавања. Ово је дело „од великог значаја за развитак основних питања о пореклу доласку, сродности Словена и о првим почецима њихова историског развитка“. (А. Белић). „Каква је то књига — вели познати Слависта Срезњевски —— појмиће сваки онај који се њом ма и најмање упозна. Она се може скратити, превести, прерадити, али се не може заменити. Свака чињеница у њој испитана је по неколико пута за сваки поједини закључак било је потребно проучавање и упоређивање мноштва докумената.

Колико је напора и труда захтевао рад на „Старожитностима“, најбоље казује писмо самога Шафарика упућено М. П. Погодину, професору Универзитета у Москви. Говорећи о претходним студијама, које је морао чинити за ово своје најважније дело, Шафарик вели: „У том послу морају се савладати велике тешкоће, а за то треба доиста Херкулова снага, ванредно стрпљење и истрајност“.

У својој „Историји словенских књижевности“ Шафарик је обухватио језике и литературе свих словенских народа: Руса, Пољака, Чеха, Словака Лужичких Срба, Југословена и Бугара. У Шафариковој „Српској читанци“ је „први пут дат правилан поглед на порекло српскога језика и покушај његове кратке историје“. (А. Белић). У својим „Споменицима старе књижевности Југословена“ Шафарик је издао: „Панонске легенде“. биографије Ћирила и Методија; житије Стевана Немање од Св. Саве и Стевана Првовенчаног; Душанов законик; неколико старих српских летописа, родослова и повеља.

Поред тога, Шафарик је био и први директор Српске гимназије у Новом Саду. На овај положај дошао је по позиву тадашњег српског митрополита Стевана Стратимировића, који је стекао великих заслуга за оснивање и напредак наших првих гимназија, карловачке и новосадске, и наше прве богословије, карловачке. Дошавши у Нови Сад (1819), Шафарик се упознао и спријатељио са најзначајнијим претставницима културног живота нашега народа у Војводини. Као директор, Шафарик је основао и подигао гимназиску библиотеку, која је још и дан данас једна од најбогатијих у Војводини. „Из те је библиотеке поникла не само прва историја српске књижевности и прва

Колонијална роба, деликатеси и шпецерај биће за сваког прави рај код **Константиновића, Краља Александра ул., 19**

МАЛИ ОГЛАСИ

ДВА И ПО ЛАНЦА
првокласне земље у Бачком Градишту поред воде, даје одличан принос, нарочито погодна за баштованство, продаје се на вечито. Понуде на „Политику" Нови Сад. (1202)

ШОФЕРСКА ШКОЛА
и аутомеханичарска радионица спрема шофере за шоферске испите. Пешењански, Нови Сад, Љубљанска 1. (1201)

ПРОДАЈЕ СЕ
један једва употребљени спортски чамац „Кил-Бот". Ближа обавештења код Кипера, власника „Викторија мензе", Цара Лазара 5. (1200)

ТРЧКАЛО
тражи „Орао" фабрика запушача „Обори", преко фабрике серума. (1198)

КУЋА НА ЂОШКУ
са три стана, фронт 21, дубина 25 м., цена: 100.000 дин., рента: 12.000 дин.

ЛЕП ПЛАЦ
фронт 19, дубина 21, цена 60.000 дин.

КУЋА ЗА РЕНТУ
на лепом месту, 6 станова, цена 250.000 дин., рента: 25.000 дин.

КУЋА У ЦЕНТРУ
са 7 станова, фронт 21, дубина 50, рента: 21.000 дин., цена: 220.000 дин.

МАСИВНА КУЋА
на најлепшем месту, у строгом центру, подесна за све канцеларије, евентуално може се разделити на два дела, рента: 50.000 дин., цена: 600.000 дин., продаје Посреднички биро МИЈАТОВИЋ СТЕВАНА, Милетићева 12. Тел. 23-23. (1193)

ПРОДАЈЕМ КУЋУ
806 бр. у средини града и 1 јутро винограда у пољу „Раша". Упитати Штајнер Матију, Сремски Карловци. (1185)

ПРОТИВ ЈАКЕ СУНЧАНЕ СВЕТЛОСТИ
заштитите се
НАОЧАРИМА
У МОДЕРНИМ БОЈАМА И У МОДЕРНОМ ОКВИРУ

ТРАЖИМО
лакирерске раднике гаража КАЛЕНИТ Краља Петра II 182. (1128)

КУЋА
нова, на један спрат, близу нове Бановине, месечни приход 2600 динара. Цена 375.000 динара. Хитна продаја због одласка из Новог Сада.

ПЛАЦ
близу нове житне пијаце, угао, 25 м. уличног фронта, цена 100.000 дин.
Ко жели у Новом Саду кућу купити или продати нека се обрати нама. БИРО продаја и куповина некретнина Нови Сад, Илије Огњановића 18, позади Танурџића. (1208)

СРЕБРНЕ ПЛАВЕ ЛИСИЦЕ
нерцеве, сва остала крзна МОРГЕНШТЕРН, крзнар, Краља Петра II 16 (1145)

МОДЕРАН СТАН
од 2 собе, претсобља, купатила, кухиње и осталих просторија, у улици Стевана Брановачког 11, у приземљу, издаје се. Упитати: Краљевића Ђорђа ул. 7/Л. (1126)

ПРОДАЈЕ СЕ
доброо очувана трпезарија. Адреса у администрацији. (1207)

Наше одељење за ОПТИКУ води гђица Хени Тил, која је стекла диплому на високој школи за оптику у Јени. Она Вам стоји на расположењу стручним саветима.
САЈДЛИНГ
Нови Сад Кр. Петра I, 28

НОВА АДРЕСА
мога стана. Сомбор, Краља Петра II (Апатинска) ул. 16. Брук Ема, салон мидера. (1196)

ЈОРГАНЏИЈСКА РАДЊА
Миша Милићев, Дунавска ул. 3. (1114)

Радио клиника
Железничка ул., 26; тел. 40-96

Припознат ћете: слона — по дебелој кожи, а бонбон 505 по црти и укусу

Производи УНИОН, Загреб

Машиниста
потребан је Електричној централи у Инђији који познаје машине на упојни гас *(Sauggas)* и који има вишегодишњу праксу. Сведоџбе и услове послати на Управу Електричне централе, Инђија само путем поште.

Српска православна црквена општина у Турији (Бачка)
издаваће генералну оправку црквених сатова на црквеном торњу. Понуде за оправку сатова доставити црквеном управном одбору у Турији. Заинтересовани сатове могу прегледати и понуде поднети најкасније до 15 маја о. г.
Управа

Наша **најизразитија и најлековитија** блатна бања **„РУСАНДА"** Меленци (Банат)
почиње сезону 1 маја о. г.
Искористите снижене цене споредне сезоне. Обавештења даје
Управа бање „Русанде"
Меленци (Банат)

Земљиште за индустрију
у **Београду,** најлепши комплекс од 6.000 м² на крају одређеном за индустрију, удаљен око 200 метара од обале Дунава, а од главне цесте 50 метара, продаје веома повољно „САВА" Опште привредно друштво с. о. ј. Београд, Кр. Александра 20/I. Тел. 22-158.

Indanthren — робни знак гарантује постојаност у прању, чува светлу боју и пркоси времену.
Посетите **Indanthren** одељење фирме
Холик, Нови Сад
Краља Александра, 12. Посетиоци са децом добијају рекламни поклон.

српска библиографија од великога Шафарика, него и прва историја словенских језика и књижевности. И тако нашој новосадској гимназији припада та слава да је она дала прво поприште, на ком се развило прво упоредно изучавање свих словенских књижевности." (М. Шевић).

Један од најближих сарадника Шафарикових био је Георгије Магарашевић, тадашњи професор Српске гимназије у Новом Саду, оснивач и први уредник „Летописа". По Магарашевићу, у програм „Летописа" спадала је не само српска књижевност, него књижевности свих Словена „од Адриатског до Леденог, и од Балтичког до Црног Мора". Георгије Магарашевић је својим „Летописом" хтео да задовољи и вишу и нижу читалачку публику, и ону конзервативну и ону напредну. С обзиром на ову подвојеност тадашње српске публике, Магарашевић је наслутио да ће једино истицањем и пропагирањем свесловенске узајамности успети да око „Летописа" окупи и уједини дотле расцепкану и подвојену српску публику.

Магарашевић је већ у „Летопису" за 1825 донео Шафариков значајан чланак „Воспитателна заведенија Славена", у коме је убедљиво и разложно доказивао да словенска узајамност и солидарност мора базирати на знању и стварности, на познавању словенских језика и њихових националних и моралних особина. „Ако хоћемо нашу народност да потпомажемо — писао је Шафарик 1826 Јану Колару — ваља нам ићи к народу и његову језику, а не тражити помоћи од уображења." Реалист и рационалност, Шафарик узима стварност за основу, а не метафизичке апстракције и песничке хиперболе.

По Шафарику, до узајамне сарадње, зближење и солидарности између словенских народа — разједињених и поцепаних и политички, и географски, и историски и језички — може доћи само помоћу науке и просвете, међусобним проучавањем и познавањем, нарочито на културном пољу. Међутим, Шафарик није за стварање једног заједничког међусловенског језика, било признавањем једног од живих словенских језика за општи, било мешањем више словенских језика и претварањем у један заједнички међусловенски језик. По Шафарику, требало би увести у више и средње школе свих словенских народа обавезно учење бар једног словенског језика.

Следбеник Добровскога и претходник Ђуре Даничића, Шафарик је продужио тамо где је Добровски застао, као што је Даничић наставио на оном месту где је Шафарик морао прекинути када је напустио Нови Сад и преселио се у Праг. Затим, као први директор Српске гимназије у Новом Саду и оснивач гимназиске библиотеке, Шафарик је показао пут којим треба ићи даље у стварању наше народне интелигенције и нашег књижевног и научног подмлатка у Војводини. Најзад, као први и најбољи сарадник Георгија Магарашевића, Шафарик је показао како треба уређивати један српски и словенски књижевни часопис.

НОВОСАДСКИ ЖИВОТ

КУДА ЋЕМО ВЕЧЕРАС?

Кафе-ресторан „Трговачки дом“ — (Лојд): Пријатан фамилијарни локал, субота увече дансинг. У недељу, у 17 часова, чајанка са игранком.

Левач (Дунавска 13): Свакс вече бо-сат роштиљ и срп. гибаница. Карловачка и жупска вина.

Гостионица „Гопола“ (код Дунавског парка): Понедељником и петком риб-ља вечера, бевапчићи и ражњићи.

Хотел, кафана, ресторан „Слобода“: у 22 часа вариетски програм.

Ресторан Спомен-дом: Салонски ор-кестар, дансинг.

Гостионица „Шумадија“: пасуљ чорба и пилећа, карловачки ризлинг, роштиљ и српска гибаница.

*

Библиотека Матице српске отворена од 8—12 и 15—17 часова. Музеј Ма-тице српске отворен од 11—12 часова

БИОСКОПИ:

АПОЛО: Моја жена се удаје.
ОДЕОН: Принцеза Там-Там.
РОЈАЛ: Ђаволска дружина.
РЕКС: Краљица судбине.
УРАНИЈА: Ана Фавети.

Сладолед

БУКОВИЧКА МИНЕРАЛНА ВОДА „Кнез Милош“ Ш. Д. Б. НОВИ САД, Краља Александра 21. Телефон 20-20 и 32-42. — Код филијала: СОМБОР Телефон 69. — СМЕДЕРЕВО: Теле-фон 47. КРАГУЈЕВАЦ: Телефон 88 и ПЕТРОВГРАД Телефон 169. РУМА Телефон 39 и БЕЛА ЦРКВА Тел. 10.

*

ДЕЖУРНЕ АПОТЕКЕ
Од 4 до 10 маја

Апотека Трговачког Мр. Јована, Краља Петра ул. бр. 30. Телефон 27-40.

Апотека Михелс Мр. Јулија, Краља Петра II 70. Телефон 29-51.

Апотека Насл. Жигровића, Петроварадин.

*

РОЂЕНИ, ВЕНЧАНИ, УМРЛИ

Рођени су: Милорад, син Милоја То-доровића, машиновође и Зорке Кузма-новић, Илонка, кћи Ерне Жиге, музи-чара и Илонке Гонг.

Венчања није било.

Умрли су: Липот Штајн, трговац, 52 год.

Особито пазите шта болесник пије!

Пиће је за здравога, а још више за бо-леснога често пута важније од хране!

Зато и ви и Ваш болесник чим чешће пијте нашу најбољу природну минералну воду које је уједно лековита

ОНУ СА ЦРВЕНИМ СРЦИМА

Проспекте и ценовнике шаље
Упр. Раденске бање Слатина Раденци
(код Марибора)

Добија се у свакој бољој радњи.

Стовариште Нови Сад: А. Хофман, Гајева 4. Тел. 33-08

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Новосадски хорови појаће у недељу, 5 маја, на св. литургији по овом распореду: у Саборној цркви хор Са-борне цркве; у Алмашкој цркви Му-шка реална гимназија Краља Алексанадра Првог, облачење и апостол Школа Кра-ља Петра Првог, у Успенској цркви Руско--русинско православно црквено пе-вачко друштво „Зарја“; у Николајев-ској цркви Школа Светозар Милетић под управом Ане Манојлов. На Ђурђевдан, 6 маја, појаће по овом распореду: у Саборној цркви хор Саборне цр-кве, у Алмашкој цркви Српско занат-лиско певачко друштво „Невен“ обла-чење и апостол Школа Краља Петра Првог, у Успенској цркви Женска учи-тељска школа, у Николајевској цркви Школа Др. Светозара Милетића под управом Ане Манојлов.

Извештавају се родитељи ученика По-мочне школе да је настава у школи већ почела 4 о. м., па је потребно да ђачки родитељи одмах шаљу децу у школу, јер се иначе доста изгубило у настави због уступљења школских про-сторија поплављеним породицама.

Државна огледна народна школа по-чиње свој рад у уторак, 7 маја. Поз-ивају се ђачки родитељи да тога дана на време упуте своју децу у школу.

Г-ђа Олга и др. Риста Шајн-Милетић управник Држ. болнице приложили су Колу српских сестара 200 динара и тиме уписали за члана утемељача свога при-јатеља поч. Душана Поповића, инспек-тора Банске управе, на дан четрдесето дневног помена. Коло српских сестара најтоплије се захваљује племенитим да-родавцима.

Веслачки клуб „Данубиус“ одржаће у недељу, 5 о. м., своју редовну годиш-њу скупштину у посебним просторијама Трговачког дома (Лојд), а не на Ду-наву, у клупским просторијама, као што је било предвиђено. Почетак скупшти-не је у 9 часова пре подне.

—ооо—

МАЛА ПОЛИЦИСКА ХРОНИКА

Г. Пера Брикер пријавио је полицији крађу мушког зимског капута, светера и шешира.

У стану гђе Вере Крљуш извршена је крађа разног веша, чаршава и стол-њака у укупној вредности од 400 ди-нара.

У дворишту куће учитеља г. Милана Стевина непознати лопов однео је је-дну лимену каду.

Полиција је открила једну опасну лоповску дружину. Као што је познато, за време поплаве на Адамовићевом На-селу извршен је велики број крађа. Лопови не само из Новог Сада, него и са стране, крали су све што им је

Корнет

РЕПЕРТОАР НАРОДНОГ ПОЗОРИ-ШТА ДУНАВСКЕ БАНОВИНЕ КНЕЗА НАМЕСНИКА ПАВЛА НА ГОСТОВАЊУ У СУБОТИЦИ

Недеља: 5 маја: Жан де Летраз: „Буцов“ (дневна претстава са сниже-ним ценама. У Соколском дому).

Е. Тот-Дескашев: „Сеоска лола“ (ве-черња претстава у Градском позоришту)

Понедељак: 6 маја: Бекефи-Стела: „Госпођа полаже матуру“.

Уторак, 7 маја: Херве: „Мамзел Ни-туш“ (оперета).

Среда, 8 маја: Диманоар-д'Енери. Пре-рада: Б. Ђ. Нушића, „Каплар Милоје“.

Четвртак, 9 маја Нестрој: „Три бе-крије“ (први пут).

Петак, 10 маја: М. Држић. Прерада М. Фотеза: „Дундо Мароје“ (гостова-ње Уметничког позоришта из Београ-да).

Модерна кућа

у центруму НПВОГ САДА, са 4 стана, продаје се из слободне руке, хитно. ЦЕНА ЈЕФТИНА. Упитати: Др. Јован филип, ад-вокат, Нови Сад, Царинска ул. бр. 9. Телефон 40-57.

ТРАЖИМО
младог чиновника

са трговачком спремом за Туристички дом на Венцу. Понуде слати Друштву Фрушка Гора Н. Сад

Боза

дошло до руке. Органима кривичне по-лиције достављено је да се на једном месту налази већа количина ствари. Од-мах је извршен претрес стана код Хер-мине Новачек, Владимира Хила и Мари је Хорват. Они су се бранили да су ствари спасли од поплаве на Адамови-ћевом Насељу и претставили су се као пострадали од поплаве. Приликом пре-треса органи полиције пронашли су раз-не ствари, шивачу машину „Синтер“, будилник, тепихе, чаршаве, столице, ма-драце, велики лонац, јастуке, перје, на-влаке итд. Утврђено је да све те ства-ри потичу од крађе, које је извршио стари познаник полиције Андрија Мајо-рош, који се налази у бекству. За њим се трага.

КАБИНЕ НА ШТРАНДУ

почињу се издавати под закуп почев од 6 маја о. г. у канцеларији Штранда (Трг Ослобођења 6) сваки радни дан од 9 до 12 и од 15 до 18 сати, и то: од 6 до 11 маја за прошлогодиш-ње закупце. Са кабинама, које не бу-ду закупљене до 11 маја, управа сло-бодно располаже.

Умољавају се

власници чамаца

да таксу за чување најкасније до 15 маја о. г. уплате у канцеларији Штран-да. Чамци, за које такса не буде пла-ћена до 15 маја, биће уклоњени са Штранда и за њих не примамо даљу одговорност.

ПРИЛОЗИ
за поплављене

Уредништво ДАНА примило је данас ове прилоге за поплављене:

Коло српских сестара у Новом Саду, чист приход Дечје забаве, приређене на Врбицу, 20 априла, у корист по-страдалих од поплаве Дин. 2000.

*

Коло српских сестара је већ раније међу првим прилагачима, приложило за пострадале од поплаве Бановинском на-родном одбору Црвеног крста 2000 ди-нара, т. ј. целу своју годишњу субвен-цију које Коло прима од Општине.

НОВОСАДСКИ ЕПИГРАМИ

Једном од многих

Поплављене оплакујеш стално,
Лице ти је суморно и жално, —
Ја те молим (то и другом кажи):
Мање жали — ал' више прилажи!

Аб.

Кавана „Елит“

преко пута поште, свако вече концертира капела ЖИГА ЕРНЕ

КРСНЕ СЛАВЕ

На Ђурђевдан, поводом своје Крсне славе, нећу примати уобичајене посете због болести у породици: **др. Тихомир Димитријевић**, бански саветник, шеф Персоналног отсека Банске управе.

Др. Владислав Јосифовић, бан. инспек-тор, прославиће своју Крсну славу, Св. Ђурђина, у Београду, у кругу своје породице.

код
Мојсовића

Др. Милан Секулић, јавни бележник о Ђурђев дану, о својој Крсној слави, неће бити у Новом Саду.

Своју Крсну славу Св. Ђурђа неће славити, пошто ће бити на путу. **Душан Урошев**, фризер.

И ВИ СТЕ ФОТОГЕНИЧНИ!

Дођите и уверите се! Код нас ћете добити 6 дописних карата у разним позама само за 36 динара.

Фото-студио „РОЈАЛ“
Трг Ослобођења 2

ЦАКОВИ

Церде Канап

најјевтиније код

АВРАМА ШКОЕ

завода за повијање врећа и церада

НОВИ САД

Краља Петра II ул. 2.
Телефон 24-03.
Бројјани: Лутешиф
Творничко стовариште морске траве, коњске сврше, бадж, гуртна, кудељних ко...

Т...

Власник за ДАН в. д. ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ, главни уредник, Стевана Брановачког 11. — Ротациона штампа: ДАН, штампарско и изд. вачко предузеће Краља Александра 7.

Недељни пољопривредни додатак ДАНА

ДАН НА ВОЈВОЂАНСКОЈ ЊИВИ

НОВИ САД. Недеља, 5 маја 1940

За Десету међународну изложбу и сајам приплодне стоке у Новом Саду се врше опсежне припреме

Пољопривредници се у великом броју спремају за учешће на овој јубиларној приредби

За међународну пољопривредну изложбу и сајам приплодне стоке који ће се одржати у Новом Саду 18 и 19 маја врше се опсежне припреме, како у Новом Саду, тако и у свима општинама где се пољопривредници спремају за учешће са најбољим грлима. Очекује се да ће, како изложба, тако и сајам успети у сваком погледу. Овогодишња пољопривредна изложба у Новом Саду десета је по реду.

Десетогодишњица ове изложбе претставља значајан датум за наше сточарство. Постојала је намера да се овогодишњој приредби да јубиларно обележје, да би се што видније истакао значај ове изложбе на унапређивању наше пољопривреде, а првенствено сточарства. Прилике у којима живимо као и тешкоће око изградње изложбених просторија омеле су ову намеру. Па ипак, иако неће имати јубиларно обележје, ово годишња приредба показаће да је изложба пошла новим путем који ће је са сигурношћу водити даље ка њеном изграђивању. Већ ове године изложба се приређује на сталном изложбеном земљишту, које је Пољопривредна комора у ту сврху изнајмила на сто година од града Новог Сада, а у новим просторијама које је Комора успела изградити за ово кратко време, свега годину дана.

Овогодишња изложба приређује се у сасвим нерегуларним приликама због времена у коме живимо. Насупрот свима тешкоћама, Комора ће успети да се изложба одржи. Досадањи резултати дају довољно оправдане наде да ће новосадска изложба под окриљем Коморе напредовати.

На пољопривредној изложби у Новом Саду приредиће се и дводневна смотра паса

При Пољопривредној сточарској изложби и сајму, који ће се 18 и 19 маја ове године одржати у Новом Саду, биће и смотра паса, за коју се већ сада чине све потребне припреме. Смотра паса отвориће се 18 маја у 7 часова пре подне. Смотра ће бити отворена преко целога дана 18 и 19 маја, од 7 часова пре подне до 19 часова. На смотру паса могу се пријавити само пси са родовником. Остале псе не треба доводити, јер неће бити примљени на смотру. Оцењивање паса извршиће се 19 маја у 8 часова пре подне. Оцену ће извршити жири у обележеном затвореном простору. После оцене пса његов власник ће од судске комисије добити траку; плава ће означавати одличан успех, црвена врло добар, жута добар и зелена довољан. Исто тако власнику оцењеног пса издаће судска комисија потврду у виду дипломе. Пет паса најбољих од свих пасима на смотри који буду оцењени као одлични биће награђени вредносним предметима (сребрном и бронзаном статуом). Уколико буде поклона појединаца или ловачких установа, ови ће се такође разделити.

Смотру паса уређују г. г. Миладин Туторов, секретар Кинолошког клуба Дунавске бановине, др. Ђорђе Влалукин, градски ветеринар, инж Павле Стаматовић, претседник Кинолошког клуба у Београду, и Теодор Дренинг, секретар Југословенског кинолошког савеза из Љубљане. Пријаве треба слати на Кинолошки клуб Дунавске бановине, Нови Сад, Трг Ослобођења бр. 6/I, телефон 22—42. Пријавнице се предају најдаље до 12 маја у подне у погледу паса који се убележавају у велики изложбени каталог, док ће се остале пријавнице примати закључно до 16 маја, али ће ови пси бити само уврштени у изложбени ред.

Сви пријављени пси, чији су власници претходно послали приликом поднеска пријавнице и 30 динара за место, морају бити доведени неодложно 18 маја до 6 часова ујутру.

Омогућиће се бесцарински увоз 5.000 вагона кукуруза

Београд, 4 маја. — Ових дана објавиће се уредба са законском снагом, која ће омогућити бесцарински увоз кукуруза. Уредбу нису још потписала свега три министра. Пријема уредби извршиће се пописивање свих залиха кукуруза у држави. Призад ће бити овлаштен да из иностранства увози потребне количине кукуруза које неће потпадати под обавезу царињења. Максималан увоз може да износи 5000 вагона. *(Дан)*

Италија купује мрки угаљ у Југославији

Београд, 4 маја. — Италија намерава да купи већу количину мрког угља у Југославији. Још јесенас дошло је до споразума у погледу експорта извесне количине угља. Наша држава извршиће своје обавезе до 31 маја. Италија жели у временском размаку од 1 јуна о. г. па до 31 маја идуће године да извезе из Југославије мрког и каменог угља у укупној вредности од 30 милиона лира. *(Дан)*

ПОЧЕЛИ СУ РАДОВИ ОКО ПРОЛЕЋНОГ МОЧЕЊА КУДЕЉЕ

Опаци, 4 маја. — Због повољних временских прилика почели су радови око пролећњег мочења. Међу тим, на тржнице је нова роба долазила у доста ограниченим количинама. Извоз се ограничавао у главном на извршење старих закључака. У току читаве недеље нису забележени знатнији послови. Цене су у односу на прошлу недељу непромењене и износе (у динарима за 1 кг.): сељачка кудеља Ia 18—19, IIa 17—18; вијана кудеља Ia 22—23, IIa 20—21, полувијана 20—21; вијана кучина: Ia 14—15, IIa 12—13, чешљане кудекудеље бр. 5 22—23; чешљана кудеља бр. 6 28—29; брада чешљане кудеље бр. 6 24—25; немочена кудеља 14—15; отпаци немочене кудеље 8—9; отпаци чешљане кудеље 17—18.

„Дојчес Фолксблат" о енглеском интересовању за нашу кудељу

„Дојчес Фолксблат" објавио је велики напис „О положају наше културе кудеље и њене трговине" где се на једном месту дословно каже следеће: „Са сигурношћу мора се рачунати са појачаним интересом Енглеске за нашу кудељу. Ново основано Енглеско Југоисточно накупно друштво чији је циљ, као што је познато, ометање природних трговинских односа Југоистока са његовим најјачим купцем и лиферантом —Немачком, вршиће своје пословање без обзира на све трговачкепословне принципе и на стање тржишта, па и куповину кудеље, не зато јер је Енглеској кудеља потребна, него само зато јер хоће да је ускрати Немачкој."

Повишене су цене стоци која се извози у Италију

Београд, 4 маја. — Министарство трговине и индустрије повисило је цене стоци за извоз у Италију. Повишење је извршено у споразуму са италијанском владом, с обзиром на скок цена на страним тржиштима и јер експорт по старим ценама није више био рентабилан.

У неколико реди...

ЧИМ СЕ ДИРЕКТОР ДИРЕКЦИЈЕ за спољну трговину др. Бићанић врати из Москве, где као члан наше делегације суделује у трговачким преговорима, приступиће се коначној организацији Дирекције за спољну трговину. Уредба о оснивању Дирекције садржи само основне одредбе за рад овог важног завода, а појединости ће се накнадно донети тако да би завод до лета био коначно организован.

„ГОСПОДАРСКА СЛОГА" јавља, да „Уљарица" намерава ове године да посеје у Бановини Хрватској око 10.000 јутара земље сојом. У обзир долазе претежно сремски срезови, затим срезови Брчко, Слав. Брод, Дервента, Доњи Михољац, Нашице, Вировитица, Гарешница, Кутина, Сисак, Ђурђевац и Бјеловар. Ова фирма нуди сада 240 дин. за 100 кг. соје. Упутства за културу соје даје „Господарска Слога", Загреб, Звонимирова 15-а.

НА СЕДНИЦИ економско-финансиског одбора министара 1 о. м. прихваћена је уредба о обавезном сејању рицинуса. На основу ове уредбе министар пољопривреде донео је одлуку, којом се за рајон рицинуса одређује Дунавска бановина с тим да се на свим великим поседима три посто зиратне земље има посејати рицинусом. На тај начин биће посејано рицинусом 3000 јутара, па ће тим бити потпуно покривена наша унутрашња потреба.

Шта треба да знају напредни ратари

Упутства за правилно неговање

СВИЛОБУБА

На овом месту смо јавили да ће се ускоро приступити широкој и организованој пропаганди за унапређење свиларства у Војводини. Иако ова споредна грана пољопривреде у неким крајевима пружа лепу зараду ратарском свету, у Војводини јој се још увек посвећује мала пажња. Поред осталих пољопривредних послова и радова на дворишту и у кући, пољопривредник може по неколико тренутака дневно да посвети и гајењу свилобуба. Посао није тежак, а ни дуготрајан, а ипак доноси лепе споредне приходе. Као што смо већ писали, Министарство пољопривреде је за ову годину за северне крајеве одредило ове откупне цене: 18 динара за прву класу по килограму сирових чаура, 15 динара за другу класу и 5 динара за трећу класу. Поред ових цена исплаћиваће се одгајивачима свилобуба још и премије по килограму произведених сирових чаура, чији ће се износ накнадно утврдити.

„Дан“ се са своје стране радо прикључио овој акцији за унапређење свиларства у Војводини. Да би наше пољопривреднике који се овом граном пољопривреде још нису бавили упознао са могућностима рационалног гајења свилобуба, „Дан“ ће на овоме месту, у наставцима, објављивати све што је потребно да се о томе зна.

ЈАЈА СУ ОСЕТЉИВА НА ПРОМЕНУ ТЕМПЕРАТУРЕ

Добро неговање јаја пре но што се бубе излегу састоји се у томе да се она држе у једнакој температури, а нарочито их не смемо изложити већој промени температуре. Соба у којој држимо јајашца која је снео лепи, племенити лептир, треба да је сува, да лежи окренута према северу, да је у сенци и да јој је од дасака. Треба пазити да су прозори двоструки и да соба буде удаљена од других просторија које се греју и ветре, јер се иначе у соби у којој желимо да спремимо јајашца не може одржавати једнака температура. У соби треба да је намештена пећ од цигље, да би се у њој могло мало загрејати, ако сувише захлади, како би се у соби стално одржавала једнака температура. Ако немамо такве собе, онда је најбоље да јаја држимо у просторији у којој ће се излећи.

Када наступи хладније време, собу у којој привремено држимо јајашца треба темперирати грејањем, јер јајашца у том времену дозревају и свака промена температуре може лако да им нашкоди. Нарочито треба пазити да се јајашца не загреју. Зато треба, ако отопли или ако дува јужни ветар, прозоре од собе затворити и собу рано ујутру или предвече ветрити. На сваки начин треба строго пазити да је температура ове собе по могућности 10 степени Реомира, а нипошто мања од 8 или већа од 13 степени. Треба пазити и на то да мишеви и мрави не чине квара јајашцима. Поред јаја треба увек да виси термометар, да би се у соби стално одржавала иста температура.

КАКВА ТРЕБА ДА ЈЕ СОБА У КОЈОЈ СЕ ЛЕГУ СВИЛОБУБЕ

Соба за лежење треба да је нарочито подешена. Пре свега, треба настојати да се побринемо за такву собу која је потпуно сува, чији је под по могућности од дасака и да има пећ од цигаља. Врата и прозори треба да се добро затварају. Соба у којој има гвоздена пећ није подесна, јер се таквом пећи не може да одржава увек једнака температура. Стално подједнака температура неопходно је потребна за добро лежење. Ако, пак, имамо само такву собу у којој је гвоздена пећ, тада треба ту пећ са свију страна и одозго да обложимо цигљама. Са овако обложеном пећи може се с једне стране врло лако доскочити непрестаној промени температуре, а с друге стране можемо уштедети много горива. Ако под у соби није од дасака, тада треба да га обложимо даскама или сламом.

Величина собе зависи од броја кутија са јајима.

ДЕЗИНФИЦИРАЊЕ СОБЕ

Пре но што почнемо са лежењем, треба да дезинфицирамо целу собу и целокупни уређај. У ту сврху треба прозоре по могућности што боље затворити, да не пропуштају ваздух. Ако видимо да на вратима или прозорима постоје неки отвори, треба да их запушимо крпом или кудељом. У собу треба сместити сав уређај за неговање свилобуба. Комад плеха положићемо на цигље или на камен. На плех ћемо ставити пола килограма сумпора, који ћемо запалити, а после тога врата ћемо добро затворити. У сумпор можемо претходно помешати нешто кудеље или крпе, да би лакше и брже горео. Соба остаје затворена 24 часа. Посла тога треба је добро проветрити и окречити. У креч, који треба да је чисто бео, треба помешати 1—2 килограма хлоровог вапненца. Под, врата, прозоре и сав уређај у соби треба опрати врућом лужином.

УРЕЂАЈ СОБЕ

Ако је соба дезинфицирана и доведена у ред, поставићемо у њој решетке, и то према количини кутијица са јајима. Решетке треба поставити тако да буду отприлике у средини собе и подједнако удаљене од пећи. Доња решетка треба да је од пода један метар удаљена, а једна над другом пола метра. Сваку решетку треба покрити папиром. У просторији где се бубе легу треба да имамо четири термометра, и то један да сместимо на најдоњој и други на најгорњој решетки, један на онај крај решетке који је најближе и један на онај крај решетке који је најдаље од пећи. Ако је само једна решетка у соби, треба употребити само последња два термометра.

Гајење уљане репице, црвене детелине и луцерке

Уљану репицу треба гајити на дубоком, уродном земљишту. Подноси и најјаче гнојење, па и 500 мц. стајског гноја на хектар. Озима репица се сеје августа месеца у редове 30—60 см. На јаким земљиштима сеје се ређе а на сиромашнијим гушће.

Црвена детелина успева најбоље на дубоким и плодним земљиштима, с довољном садржином креча. Семе треба да је чисто од вилине косице. На један хектар треба 20—25 кг семена, које треба посејати плитко, пола до 2 см. Црвена детелина даје по хектару 220—350 мц. зелене пиће или 50—76 мц сена и отаве. Коси се у почетку цветања.

Најјевтинији пићни усев је луцерка, која даје много и добре сочне хране. Потребно јој је дубоко, плодно и топло земљиште са довољно креча. Даје по хектару 60—100 мц сена а изузетно и више.

Новчанице

у окупираним крајевима Норвешке не сматрају се као законска средства плаћања

Норвешка влада увела је једномесечни мораторијум за сва потраживања, која су доспела 9 априла о. г. Једновремено наредила је норвешка банка да се све новчанице које су штампане од стране окупационих власти или се налазе у окупираним областима, не сматрају више као законска средства плаћања. Чим буду окупиране области поново дошле под норвешку власт, биће све новчанице које је издала окупаторска власт конфисковане. Ова мера имаће неповољних последица за окупаторске власти, пошто ће се становништво устезати да прима новчанице које се сада тамо издају.

У РУМУНИЈИ су слаби изгледи за овогодишњу жетву. Озимних усева засејано је за 20 од сто мање него у ранијим годинама услед недостатка радне снаге.

Борба против корова

Пољопривреднику задаје велике бриге коров у пољу. Против корова најуспешније ће се борити тако ако употреби за сетву чисто семе, ако употреби стајски гној чист од семена корова. Путеве и међе треба одржавати у чистом стању. Потребно је плитко заоравање стрњишта после жетве. Јер, ако је усев пун корова, при жетви увек испадне нешто семена на стрњиште. Ако се стрњиште дубоко заоре, коров не клија, али не изгуби клијавост и клија када се новим орањем избаци на површину, ма то било и после неколико година. Зато треба заорати плитко, тако да семе корова остане при површини. Тако ће одмах клијати и доцнијим дубоким орањем биће уништено. Надаље, најчистије земљиште добијамо гајењем окопавина између житарица. На барском земљишту коров ће се уништити одводњавањем и гнојењем кречом. Добро је и плевљење као и дрљање усева. Најстарије хемиско средство за уништавање корова је зелена галица, која се употребљава у раствору 20 од сто (20 кг галице растворене на 100 литара воде). Ако је лето сушно, довољан је и раствор од 15—18 од сто. На један хектар потребно је 600—800 литара раствора. Пољопривредник треба да употребљава увек само свеж раствор, који се прска прскалицама, и то најбоље у времену када коров добије три до четири листа, при топлом и сувом времену, кад пређе роса.

Дуго су вршени опити како да се спречи окоравање земљишта и појава корова у градини. Најбоље је средство извожење и растурање ситног стајског гноја из топлих леја, засићеног соком и измешаног са ситном тресети и полуизгореним лишћем, у слоју од 5 см.

Наша пошта

Ви питате, ми одговарамо

ЈОАКИМ ПАПУГА, општински послужитељ, Руски Крстур. Обратите се на г. Саву Вујића, Нови Сад, Јаше Томића улица, 19.

САВА ПОПОВИЋ, Суботица. Бела репа успева најбоље на прхким, лакшим земљиштима, која су нешто вапненаста и где има доста влаге, али на сувише влажним и хладним тлима слабије успева. Магла јој ништа не шкоди, него управо користи.

ПЧЕЛАР, Свилојево. Мишеви често, особито зими, долазе у пчелињаке и завуку се у кошнице, које глоћу и уједно ждеру мед. Осим тога они узнемирују пчеле зими, кад оне мора да имају потпуни мир, и тиме наносе велике штете, јер се пчеле узнемире и лако оболе. Ако у близини пчелињака има мишева и кртица, или ако се појаве, треба одмах летиште затворити плетеном жицом или га сузити, да мишеви и кртице не могу у кошницу.

ЈОВАН ИВАНОВИЋ, задругар. Пепелницу или луг проузрокује гљивица Оидум Тукери, која не продире у лишће као пероноспора, већ се развија само на површини лишћа и изданака, прекривајући их фином превлаком попут брашна или пепела.

КУПОН ЗА ОДГОВОР
Дан на војвођанској њиви
5-V-1940

Цене пшеници и кукурузу постепено попуштају

На домаћем тржишту пшеницом прошле недеље наступило је извесно попуштаве. Цене су попустиле за 5—6 динара по метарској центи. За терминско пословање није било интересовања. Пшенице има још у приличним количинама код већих произвођача. Понуда већих количина очекује се када се буде видела јасна ситуација у погледу изгледа за будућу жетву. Цене кукурузу су лагано почеле да попуштају услед вести о увозу кукуруза из иностранства.

На тржишту ракијом услед празника пословање је било живо.

Жива стара живина на велико продаје се 14—15, а млада од 19—20 динара. Заклана и очишћена од перја стара живина на мало 18—20, а млада од 28—30 динара. Услед празника тражња у јајима била је велика. Првокласна јаја плаћају пиљари по 68—70 динара 100 комада. На мало продаја се врши 6—7 динара скупље.

—ooo—

Цене риби на тржишту у Апатину

Апатин, 4 маја. — На тржишту рибом у Апатину 28 марта продавала се кечига по 18—22 динара, сом 18—24, шаран 9—14, смуђ 18—28, штука 10—11, белица 3—5 динара. Међутим, цене су после тога нагло расле, тако да се 4 априла продавала кечига по 20—26, сом 20—24, шаран 12—15, смуђ 13—20, штука 9—12, белица 5—6 и мешана 10—11 динара. 11 априла продавала се кечига по 18—22 динара, сом 16—22, шаран 16—17, смуђ 18—24, штука 9—12, белица 6—7 и мешана риба 10 динара.

—ooo—

Ситуација на тржишту конопљиног семена у Б. Паланци

Бачка Паланка, 4 маја. — На тржиште конопље у Бачкој Паланци донесено је 20 марта 3 кв. семена. Све је продато уз цену од 15 динара по килограму. 27 марта донесено је 6 кв, продато је 5.5 по цени од 16 динара. 3 априла донесено је 18 кв, продато је 8 уз цену од 14 динара. 10 априла донесено је 9 кв, продат је само један по цени од 8—10 динара.

—o—

Коњи на војвођанском тржишту

Половином месеца априла продавале су се у Старој Пазови кобиле по 2—4000 динара, радни коњи 1600—3000 динара, ждребад 400—700 динара. У Вршцу су се у исто време продавали радни коњи по 1300 динара, у Сомбору кобиле по 2500—5000 динара, радни коњи по 2800—3000. У Сенти су се радни коњи продавали по 2.800—3000, у Старом Бечеју кобиле по 1500—3000 динара, радни коњи 1500—2600.

—ooo—

Два различита мишљења о ценама кукуруза, за и против високих цена

Пољопривредна комора Дунавске бановине заузела је становиште против обарања цена и пописивања резерви кукуруза. Пољопривредна комора Дравске бановине, супротно томе противна је дизању цена пшеници и кукурузу, јер од тога има корист само релативно мали број имућнијих сељака.

У прошлој години

српске земљорадничке задруге показале су много животних способности и њихов рад је завршен са успехом

Српска земљорадничка задруга у Старим Шовама одржала је своју редовну годишњу скупштину којој је присуствовало 29 од укупно 37 задругара учлањених у ову задругу. Пошто су прочитани извештаји управног и надзорног одбора, изабрани су у управни одбор г. г. Лазар Поповић, Стеван Живанов, Радивој Крстић, Српко Станимиров и Ђока Степанов. У надзорни одбор изабрани су: Паја Степанов, Мита Попов, Здравко Теофанов, Воја Живанов и Српко Станимиров.

*

На редовној годишњој скупштини Српске земљорадничке кредитне задруге с. о. ј. у Земуну решавано је поред осталог и о подизању задружног дома у заједници са Житарском задругом у Земуну. Скупштини је претседавао претседник задруге г. Милорад Марковић а присутна су била 42 задругара.

*

Српска земљорадничка задруга у Манђелосу, у којој је учлањено 25 задругара, са успехом је завршила рад у прошлој години. На годишњој скупштини, која је недавно одржана, у управни одбор су поново изабрани за претседника, Илија Певац, а за чланове управе, Јоца Степанов, Лазар Анојчић и Мита Рајић. У надзорни одбор изабрани су Стева Петковић за претседника, затим, Стева Миловец, Вељa Поповић и Божа Милошевић.

*

Одржана је редовна годишња скупштина Српске земљорадничке задруге у Бежанији, под претседништвом Драгутина Вујадиновића а у присуству 25-орице задругара. На скупштини је констатовано да је задруга са добитком завршила рад у прошлој години а затим је извршено попуњавање упражњених места у управном и надзорном одбору.

*

Скупштини Српске земљорадничке задруге у Черевићу присуствовало је 48 задругара од њих 118, колико их је у свему учлањено. На скупштини је било говора о раду задруге у прошлој години па је затим извршен избор чланова на упражњена места у управном и надзорном одбору.

*

Шеснаест задругара учлањених у Сремскокарловачку виноградарску задругу одржало је редовну годишњу скупштину своје задруге, на којој је расправљано питање организовања боље продаје задругарских производа. Скупштина је констатовала да је задруга завршила рад са добитком од 3.684 дин. На крају су изабрани у управни одбор: Живан Николић, Иван Рест, Златоје Јовић, Душан Стефановић, и Јовица Цветић, мл. У надзорни одбор изабрани су: Бора Живановић, Стеван Илић и Љубомир Апатовић.

*

Обласна земљорадничка житарска задруга у Вуковару завршила је прошлу годину с добитком, како се то види из извештаја поднетог на редовној годишњој скупштини ове задруге. На скупштини, којој је претседавао г. Миливој Гаврић, попуњена су упражњена места у управном и надзорном одбору.

*

Српска земљорадничка задруга за штедњу и кредит с. н. ј. у Сурдуку одржала је своју редовну годишњу скупштину. Скупштини је присуствовало 18 задругара од укупно 24 колико их је у овој задрузи учлањено, а претседавао је г. Бранко. Орељ. Прошла година завршена је с добитком.

*

На скупштини Српске земљорадничке задруге у Новим Карловцима, пошто су поднети и примљени сви извештаји о раду у прошлој години, изабрана је поново, са неким мањим изменама, стара управа. Скупштини је претседавао Павле Ђурчић а присутно је било свега 11 задругара.

*

Дом Српске земљорадничке задруге у Сремској Каменици пострадао је једним својим делом од поплаве. Због тога је скупштина задругара решила да се тај део дома сруши а у случају поновног зидања сазваће се ванредна скупштина да реши то питање. У погледу набавке плавог камена за потребе задругара решено је да сву потребну количину набави задруга којој ће њени чланови примљену количину отплатити у року од шест месеци. Каменичка задруга завршила је прошлу годину успешно јер, како се то види у завршном рачуну, постигнут је известан добитак.

Домаће тржиште паприке у прошлој недељи

Хоргош, 4 маја. — Цене домаће паприке на тржишту у Хоргошу биле су у прошлој недељи следеће (у динарима за 1 кгр.): „племенита слатка“ млевена 37; „полуслатка“ млевена 35; прима „гулаш“ млевена 31; друга врста „гулаш“ млевена 25; „меркантил“ млевена 22; „Племенита слатка“ полупрерађена (туцана) 29; венац непрерађене паприке 5 м. дужине 60 дин. по комаду.

Према претпрошлој недељи повишена је цена за IIa „гулаш“ млевену и за „полуслатку“ млевену паприку за 1 дин. по кг. и цена венца непрерађене паприке 5 м. дужине за 5 дин. по комаду. Цене осталих врсти паприке остале су непромењене.

Тенденција на тржишту мирна; промет средњи; тражња мања од понуде. *(Дан)*

—ooo—

СИТУАЦИЈА НА НОВОСАДСКОМ И СОМБОРСКОМ ТРЖИШТУ СТОКОМ И ЖИВИНОМ

Цене стоци и пернатој живини биле су у току прошле седмице на новосадском и сомборском тржишту ове:

НОВИ САД: волови 6, краве 6, бикови 5, јунци 6, телад 10, све динара од кг. живе мере. Коњи 1600—3800 динара комад. Свиње крижане масне до 125 кг. 9, од 125—150 кг. 9.50, од 150—200 кг. 10, од 200 кг. на више 11, све динара од кг. живе мере. Маст 17.50—18.50 дин. кг. Кокоши 60—80 динара пар, пилићи 40—80, ћурке 120—180, гуске 60—80 патке 40—60, јаја 14 до 15 комада за дин. 10.

СОМБОР: волови 7, краве 5, бикови 7, јунци 6, телад 8.50, све динара од кг. живе мере. Коњи 700—2000 динара комад. Свиње крижане масне од 125 кг. 11, од 125—150 кг. 11, дин. од кг. живе мере. Маст 17—18 дин. по кг. Кокоши кг. 9—10 динара, пилићи 9—10, ћурке 10—11, гуске 10—11, патке 8—9. Јаја 0.50—0.75 динара комад.

Говеђа куга је тешка и опасна заразна болест

Говеђа куга је врло опасна и тешка заразна болест. У нашој земљи ова се болест јавља врло ретко. У наше крајеве могла би ова болест да буде пренесена са истока (из Турске, Пољске и Русије), где још и данас постоји. Узрочници те заразне болести су до данас још непознати бацили, који се налазе у изметинама и излучевинама болесне животиње, те тако доспевају на храну, воду и разне предмете, чиме се друге животиње заразе. У тами и у влази клице дуго живе, те још после 4—5 месеци остају способне да заразе животињу.

Болест траје обично 3—9 дана. Први знак болести је велика температура, која није по целом телу једнака. Животиња дрхће и длака јој је накострешена. Краве пресуше. Други или трећи дан болести животиња постаје врло потиштена и уморна, обори главу. Престаје да једе и прежива, а жеђ јој је повећана. Мокраћа постаје тамнија и мање обилна. Код ходања животиња тетура. Појављују се знакови болести на устима, носу и очима; очи се зажаре и почну да сузе. Уста мекињама. Ти чворићи отпадну, а на њиховом месту остану ранице и пеге. Животиња много слини. У почетку болести балегање је заустављено, а касније се појави пролив, који заудара, а каткада је и крвав. У даљњем току болести пролив постаје све јачи, тако да на крају изметине изгладеју сасвим водене. Животиње се код тога јако напрежу и почињу све више и више за мршаве, те обично после 4—7 дана од почетка болести сасвим исцрпљене угину. Од 100 болесних животиња обично угиба око 60—75 од сто.

Лечити ову болест разним лековима не само што ништа не користи, него постоји опасност да се зараза прошири. Оболеле животиње морају се утаманити. Благовремено цепљење може једино да користи и има често добар успех. Лечити може само ветеринар. Сваки случај куге треба одмах пријавити надлежним властима.

Да се та опасна болест не унесе у нашу државу, постоји на граници строга ветеринарска контрола над животињама, те животињским сировинама и предметима који се уважају.

Рибарство у Дунавској бановини

Неколико значајних одредаба из новог закона о слатководном рибарству

Применом новог закона о слатководном рибарству, који је ступио на снагу 1937 године, и правилником од 1938 године регулише се постојеће рибарско право на отвореним водама. Карактеристично је да се овим законом признаје стање које је затечено његовим ступањем на снагу, и то привремено до утврђивања рибарских права. Под рибарским правом се подразумева: ловити, присвајати и гајити у одређеној слаткој води рибе, ракове, корњаче, шкољке и друге корисне водене животиње

Овај закон прави разлику између отворених и затворених вода. Он на затвореним водама признаје рибарско право а истовремено дозвољава да у затвореним водама власник риболова искоришћава риболов према свом нахођењу. Све отворене воде су подељене на велике и мале. Велике воде се у смислу овог закона деле на рибарске одељке, а мање воде на рибарске ревире. У случају да на једном одељку рибарско право припада једном или већем броју физичких лица, они имају права да траже да се тај одељак односно ревир прогласи властитим одељком или ревиром, у којем случају власници сами искоришћују риболов. Остали одељци имају се сматрати закупима. У овом случају риболов на одељцима издаје Банска управа у закуп путем лицитације. Ревире издају првостепене опште управне власти, т. ј. срезови и градска поглаварства. Издавање риболова на рибарским одељцима Дунава је управо у току и за кратко време биће довршено, а исто тако и на каналу Краља Петра, док је на каналу Краља Александра, Тиси и Тамишу већ завршено

Приход од државних рибарских права улази у бановински рибарски фонд. У смислу овог закона, у корист овога фонда од приватника убире се 15% у име рибарског доприноса од постигнуте годишње закупнине. Исто тако у овај фонд улази и сума наплаћена за рибарске исказнице, риболовнице и риболовне дозволе.

Закон о слатководном рибарству је допринео да се рибарство у текућим водама може сигурније и лакше унапредити и одржати постојеће стање. Према старим законима, сваки власник рибарског права имао је право да искоришћава риболов на свом делу, ма колико мали он био, и тако су се воде искоришћавале преко мере. Нови закон то не дозвољава, те се спречава прекомерна хајка за рибом. Унапређење се лакше спроводи ако је цео одељак у једној руци. а не, као што је раније бивало, да је било и до десет власника.

У смислу овог закона ко лови рибу мора да има рибарску исказницу или риболовницу. Сваки онај који лови рибу за продају, који, дакле, живи од рибарства и бави се рибарством више од годину дана, сматра се рибаром и добија рибарску исказницу од своје надлежне првостепене опште управне власти. Рибарску исказницу може рибар да добије од надлежног Среског начелства или градског поглаварства уз молбу којој мора приложити уверење своје општине, у којем она потврђује да је навршио 18 година, да је становник те општине и да се најмање годину дана бави рибарством. Ову чињеницу мора да потврди претходно месна рибарска задруга, уколико постоји у том месту, а општине или поглаварства ако у месту не постоји рибарска задруга. Остала лица добијају риболовницу. Она се добија такође уз молбу поднету надлежном Среском начелству или поглаварству, а којој се мора приложити уверење надлежне општине или поглаварства у којем се тврди да је навршио 18 година. Испод 18 година може се добити риболовница, али само тако ако уз уверење дотично лице приложи и одобрење родитеља или старатеља да му се изда риболовница. Али у том случају ови одговарају пред властима за сваку неисправност. Молбе и уверења потребна за добијање рибарске исказнице или риболовнице опроштена су од сваке таксе. Рибарска исказница и риболовница се сматра само као легитимација и не овлашћује никога на риболов. Ако неко жели да лови рибу ма којим анчином, мора да има, поред рибарске исказнице, риболовнице, и риболовну дозволу. На закупљеним одељцима и ревирима риболовну дозволу издаје закупник за сваки одељак или ревир посебно. Рибарских исказница и риболовница има двојаких; једна врста снабдевена је белом попречном траком за чланове рибарских задруга и удружења, а друга за све остале. Разлика у цени је 50% јевтиније за чланове задруга и удружења. Да би се лакше разликовала рибарска исказница од риболовнице, рибарска исказница је плаве, а риболовница црвене боје.

По новом закону, на првим лицитацијама риболова на одељцима имају право да лицитирају рибарске задруге и рибари који имају рибарску исказницу, док на другим лицитацијама риболова, на одељцима и ревирима има право да лицитира свако. По овом закону такође је одређено и потпомагање рибарских задруга, и то морално и материјално. Банска управа Дунавске бановине, према овим законским одредбама, доделила је 103.000 динара за набавку рибарског материјала на 16 рибарских задруга. По истом закону установљава се, као новина, и полициско-контролна рибарска служба која ће контролисати исправан рад око вршења риболова.

—Ђ—

За наше домаћице

МЕД можемо стално употребљавати у кућанству, јер је много хранљивији и по здравље кориснији од шећера. Медом сладимо млеко, казу и чај а врло је добро употребити мед уместо шећера код припремања разних колача од ораха, мака и осталих колача. Неки људи и деца не воле стално да узимају меда, али, примешан у разна јела и колаче, где је иначе потребан шећер, мед даје јелима врло добар и пријатан укус, па таква јела и колачи пријају и онима који иначе не воле мед. Сва деца врло радо узимају мед, ако им се даје на хлебу са бутером, а исто тако врло радо једу разне медене колачиће.

ЗА ЧУВАЊЕ ЧАЈА добре су лимене посуде, али у њих треба пре употребе улити куваног чаја и пустити да се текућина охлади, па ће тако добити мирис по чају. Не ваља стављати чај замотан папиром у орман где има других ствари које имају јак мирис.

ГЉИВЕ које хоћемо да сушимо треба да су младе, свеже и да нису црвљиве. Велике гљиве, које нису свеже, нису ни за сушење. Вргање, печурке и сличне гљиве треба очистити, али се прати не смеју, па танко се нарежу и на чистом, белом папиру, у хладу, на ваздуху се суше. На сунцу их не ваља сушити, јер губе на мирису и лако се кваре.

ЛИКЕР ОД ЈАГОДА. Четири килограма јагода прелијемо, а да их при томе не згњечимо, са пет до шест литара ракије. После четрнаест дана процедимо ракију и засладимо је са шест килограма прокуваног шећерног сока, а то су четири килограма шећера у две литре воде. Додавање којекаквих мирођија није добро, јер се тако може изгубити фини мирис јагода.

БРИТАНСКО ДРУШТО ЗА ТРГОВИНУ СА БАЛКАНОМ ОТВАРА СВОЈЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ У БЕОГРАДУ

Београд, 4 маја. — У вези са оснивањем британског акционарског трговачког друштва за трговину са Балканом — које је 15 априла протоколисано у Лондону под именом „Трговачка корпорација Уједињене Краљевине“ — у Београду се већ налази син г. Алфреда Честер-Битиа који је познат код именом „краља бакра“ и који је председник друштва „Селекшен Траст“ и „Трепча Мајнс“.

—o—

МОРСКА РЕПА КАО КОРИСНА ПИЋА ЗА СТОКУ

Морска репа (слатки кромпир или топинамбур) препоручује се као корисна и врло издашна пића за стоку. Кад се једном засади, она продужује обилато да роди по 10—15 година узастопце. На једном хектару може да роди до 30.000 килограма. Успева и у суши, и на слабој земљи. Радо је једу и коњи и краве, свиње, овце, козе, па чак и живина. Од плода може да се пече алкохол, а може се косити и као зелена пића. Плод печен или кухан служи и као људска храна. Како је плод отпоран према мразу, то зими не промрзне ако га делимице оставимо у земљи. Гаји се као наш кромпир

Мађарска настоји

да повећа производњу уљаног семена

Како је услед блокаде отежан увоз уљаног семена из тропских крајева у Мађарску, то влада настоји да повећа производњу уљаног семена на рачун културе пшенице, будући да одржавање сталне цене пшенице задаје мађарској влади знатне тешкоће. Мађарска потрошња јестивог уља повећана је услед анексије поткарпатских крајева, тиме је питање повећања производње уљаног семена још актуелније. Мађарска настоји да повећа културу уљане репице и у том циљу увела је минималне цене од 25 пенга. Површина под репицом изнела је у 1938 години 18.000 јутара, а у прошлој повећала се на 25.000. Увоз семена од бундева износио је годишње око 900 вагона. У циљу да се еманципује од овог увоза, мађарска влада увела је цене од 30 пенга у очекивању да ће пољопривредници продавати веће количине тог семена фабрикама уља, уместо да их употребљавају за исхрану стоке. За ланено семе уведена је цена од 41.2 пенга. Површина под ланом знатно је повећана откако се сеје озимилан. Култура озимог лана износила је пре 2 године свега 5000 јутара, а у 1939 години достигла је 11.000 јутара. Пролетњим ланом било је у прошлој години засађено 12.000 јутара, а у овој години биће до 15.000 јутара. Производња репиног уља које служи за подмазивање разних машина била је до сада релативно мала. У прошлој години износила је иста око 3000 јутара, док ће у овој години да се повећа на 10.000 јутара. Велику важност полаже се на производњу соје. До сада се у Мађарској сејало 3—4000 јутара соје, али влада настоји да се та површина знатно повећа, пошто соја поред уља и погаче које садрже знатне количине масти и беланчевине и претстављају према томе одличну сточну храну. Поставља се најзад могућност искоришћења уља кога садржаје кукуруз. За време великог светског рата постојала је у Мађарској једна фабрика која је екстрахирала уље из кукуруза, а кукурузно брашно које је онда преостајало имало је ту предност, што није постајало временом горко.

СОМБОРСКА БЕРЗА

Сомбор, 3 маја 1940.

ПШЕНИЦА: Тиса I 252—254, Тиса II 252—254, Бачка околина Сомбор 249—251, Бачка околина Нови Сад 249—251, Средњобачка и барањска 249—251, Горњобачка и Горњобанатска 249—251, Јужно банатска 247—249, Сремска 249—251, Славонска 249—251.

РАЖ [illegible] 200.

ЗОБ: бачки 192—194, сремски и славонски 193—195.

ЈЕЧАМ: Сомбор околина 64/65 кг. 204—206. сремски 204—206.

КУКУРУЗ: бачки 190—192.

ПАСУЉ: бели бачки 2% 435—445.

БРАШНО: 0гг и 0г 365—385, бр. 2 345—365, бр. 5 325—345, бр. 6 305—325, бр. 7 275—295, бр. 8 180—185.

МЕКИЊЕ: бачке пшеничне 170—175, сремске 170—175, Сомборске старе 162.50—165.

Промет: средњи.

ТЕНДЕНЦИЈА: непромењена.